

SPROVOĐENJE UREDBE O PRIPREMNOJ GODINI ZA USPESNIJE STUDIRANJE

Predavanja su već svuda uveliko počela. Studenti prvih godina već su uključeni u njihov tok. Već su započeli njihovi napori koji označavaju ono što se zove svakodnevni rad, da bi pripremna godina sa uspehom bila završena. Ne treba nikako zaboraviti da njih očekuje vrlo ozbiljan posao u predvorju nauke. O prvim njihovim rezultatima još ne možemo govoriti. Ovoga puta biće predmet našeg napisa aktivnost fakultetskih organa na sprovođenju ove odluke.

NEKA ISKUSTVA

Na mnogim fakultetima slične mere postojale su i ranije. Takav je slučaj sa Pravnim, gde se peti semestar mogao upisati samo sa jednim zaostalim ispitom, a četvrta godina sa položenom drugom. Na Medicinskom studentu su na prvoj godini morali dati fiziku, hemiju i biologiju. Slična mera bio je i pripremni stadij na tehničkim fakultetima. Sve su to u neku ruku bili načini za sprovođenje pripreme i procenu mogućnosti studiranja na određenom fakultetu. Ali ne može se reći da je to pitanje dosada najuspešnije bilo rešavano. Na Šumarskom fakultetu prilikom upisa u peti semestar tražila se položena prva godina. Prošle godine upisali su ga samo 15 studenata, a četvrtu godinu 5. Rezultat je zaista porazan i Zarko Ostojić, predsednik Udruženja studenata šumarstva s pravom smatra da će uvođenje pripreme godine sprečiti ovakve pojave. Osnovni razlog bio je taj što su studenti na prvoj godini davali malo ispita, a posle to nisu uspevali da nadoknade, pa su negde morali da »stanu«.

— Studente prve godine još ne smatram svojim studentima — kaže nam dekan Stomatološkog fakulteta Ljubomir Đoković. — Redovna je pojava da na prvoj godini otpada skoro polovina studenata i pripremna godina samo je odraz potrebe.

DOKLE SE DOŠLO

Fakultetski organi već su na većini fakulteta odredili šta studenti na prvoj godini treba da savladaju. Na Šumarskom fakultetu moraju dati četiri ispita od postojećih sedam. Matematika, neorganska i organska hemija i botanika svakako će pokazati i spremnost i sposobnost studenata za ovaz fakultet.

Na Ekonomskom fakultetu studenti su obavezni da daju najpre kolokvijum iz ekonomije i statistike, a da bi mogli upisati drugu godinu pet ispita po izboru od postojećih osam. Nameće se pitanje da li je ovo najbolje rešenje. Da li će se kroz samostalno odabiranje ispita od strane studenata moći da odrazi i proceni njihovo interesovanje i neophodan početni uspeh.

Dok su na Prirodno-matematičkom fakultetu sve katedre već utvrdile šta studenti treba da postignu na prvoj godini, dotle na Filozofskom fakultetu šefovi katedri tek treba da podnesu svoje predloge. Bez obzira na toliko važno pitanje prostorija, koje toliko nedostaje ovom fakultetu, ipak su konkretne mere za sprovođenje odluke o pripremnoj godini morale već da

budu u toku. Inače, mišljenje je dekanom Filozofskog fakulteta, da će ovakav početak studiranja u mnogome poboljšati uspeh.

ŠTA SE OČEKUJE OD PRIPREMNE GODINE

Razgovarali smo o tome sa dekanom Ekonomskog fakulteta. Njegovo je mišljenje da će se kroz ovu meru već u početku moći proceniti koliko sposobnosti i želje imaju studenti da rade na ekonomskim naukama. Možda je najveći značaj u tome što će već od prvih dana zahtevati jednu određenu radnu disciplinu, a to će nesumnjivo razvijati sistematičnost u studiranju. Samim tim ova će mera posredno doprineti i smanjenju neopravdanih materijalnih davanja (dečji do-

daci, stipendije i drugo) koje su po neki studenti primali, ne izvršavajući svoje obaveze u učenju.

S pravom se takođe može očekivati, da će ovo biti jedno od sredstava da se likvidira nenormalno veliki broj absolvenata na Beogradskom univerzitetu.

I OVOGA PUTA — STATUTI

Moraju se opet pomenuti. Kroz planove i programe nastave rešavaće se i o pripremnoj godini. Iako su konkretne mere u toku, ili se moraju hitno preduzimati, ipak će se mesto i značaj pripreme godine u potpunosti moći da sagleda tek kroz statute, te i to pledira za njihovo što hitnije donošenje.

LJ. — S — M.

Slika nedelje

Na slici: Prostorije koje su dodeljene Filozofskom fakultetu.

Afirmacija jedne novine

Uspelo brucoško veče na Novom Beogradu

Radi se o početku. O onom osećanju novog studenta, kad prestane da bude »čovek iz klupe«, gimnazijalac. To je veoma važan datum: upoznavanje, prilagodavanje.

Mladići i devojke dođu iz gimnazije misleći o slobodi akademskog građanina. Onda počnu predavanja, neko se sa nekim upozna zbog sklonosti ka poznanstvima, neko zbog naklonosti druge vrste. Najviše poznanstava sklapano je na brucoškim večerima. Te večeri su imale famozno ime i bile organizovane na brzu ruku. Najuspešnije, ako su mogle da domame Čkalju i Rifa. Bilo je mnogo igranja, lutrije, šaljive pošte i drugih vidova »zabave prosečnog čoveka«.

Raša Popov je u jednom od prošlogodišnjih brojeva »Studenta« ovako video brucoško veče: Monolog Devojke koja se zanima: Onda sambu igrali ja i Bane, a tango ja i Andra. Bane je pritiskao Milicu i posle nisam htela da igram s njim. A visoki mladić sa leptir mašnom sa četvrtve godine nije hteo da mi pride iako sam ga gledala i niko ni je hteo da pride, pa smo otišli ljuti. Bilo je još mnogo vike, od brucoških večeri stvoren je problem, palj su mnogi prekori i predlozi za tzv. novim formama.

Kulturni odbor Saveza studenata Univerziteta pripremio je reformu tog prvog upoznavanja studenata sa društvenim životom na fakultetima. Drug Mandić mi je rekao: »Moramo da odbacimo brucoške večeri, jer su izandale, nesavremene. Treba naći nešto prikladnije i dostojnije tog tako važnog čina.«

Onda smo doživeli da vidimo ostvarenje ove zamisli. Kulturno umetničko društvo »Zikica Jovanović—Španac« na Novom Beogradu priredilo je drugarsko veče studenata prvih godina.

Došlo je to kao samoinicijativa bogato ostvarena.

Dan studenata prvih godina

Ceo dan, nedelja, bio je posvećen studentima prve godine. U deset sati ujutru počeo je razgovor sa novim studentima. Pričalo se o njihovim obavezama prema Studentskom gradu, o učestvovanju u društvenom i političkom životu na fakultetima, o najboljem rasporedu vremena u skladu sa udaljenošću Novog Beograda, o metodi rada na pojedinih fakultetima. Bilo je interesantnih saznanja za one koji otpočinju nov život.

A uveče je bila nezapamćena gužva pred menzom. I ovde postoji svuda raširena bolest — nedostatak kulturne zabave. Jer, Novi Beograd je ustvari provincija sa jednim bioskopom, dve-tri sale za igranje, koncertnom salom Doma kulture (Čangalović je izjavio da je to najakustičnija sala u Beogradu) u kojoj gostuju narodni pevači i Veselo veče. A poznata je inertnost jednog velikog dela studenata. Ima i takvih koji nisu, za tri godine studiranja, videli pozorište izu-

zvez Komediju. I u takvoj situaciji pojavili su se ukusne plakate studenata Akademije primenjenih umetnosti.

Program ove drugarske večeri bio je pripremljen. Počev od solidnog zvučnika do izvodača, sve je bilo na dobroj visini. Hor

(Nastavak na četvrtoj strani)

Komentar

Ružan odnos

Prvi čas na fakultetu. Bezbroj uspomena je svima vezano za taj događaj. O tome se pišu opširna pisma roditeljima, opisuje se sve do najmanjeg detalja. Toliko dugo se u srcu nosila želja da se prisustvuje univerzitetskom času, da se dojučerašnji gimnazijalac oseti studentom, da prođe u taj naslućivani život akademca, u svet nauke.

Kakva sreća ako se dogodi da prvi čas drži šef katedre, kao što se desilo na jednoj grupi Filozofskog fakulteta.

Prvi čas i prvi susret sa čovekom koji će te četiri godine uvoditi u nauku. Stidljivo se sedne u klupu, oči se zažagre i očekuju Njega — profesora Univerziteta i šefa katedre.

I pojavio se On. Mrzovoljno ulazi i s vrata ugleda jednog studenta sa zapaljenom cigaretom:

— »Napolje! — dreknu profesor. Mangupčino, jesam li rekao da se u razredu ne puši.« I počinje čas, mrzovoljniji nego što je bio do tada.

I kule zidane u mašti novoga studenta ruše se kao pokošena trava.

A tu skoro, na Prirodno-matematičkom fakultetu, jedan profesor oterao je sa ispita studenta (kome je dao šesticu) rečima:

— Marš napolje!

Naravno, student nije trebao da puši u slušaonici. Možda je i ovaj drugi pokazao nespretnost i zbunjenost. Sve je to tačno. Ali...

Treba priznati, ipak ovo nije lep odnos. Bez obzira na sve. Možemo isto tako nabrajati i mnogo više postupaka studenata za koje se može upotrebiti i teža reč od »nije lep odnos«. Ili... studenti su to. Ovo nije opravdanje za studenta. Ali nije ni za profesore.

U oba slučaja se radi o starim i uvažanim profesorima, istaknutim naučnicima koji imaju veoma dug period rada sa studentima. Treba to poštovati i mnoge stvari razumeti, koje inače ne bi mogle biti razumljive. Zbog toga neću imena navoditi. Samo, ako budu kojim slučajem ovo čitali, neka bar priznaju, u sebi, da ovo bar nije pedagoški.

Komentator

STUDENTSKI POKRET U SVETU

Dve struje na univerzitetima u Čileu

Danas

JALOVA PAKOST

Opšti je zadatak da organizacije i institucije, bile političke, društvene ili ekonomske, jednog društva, održavaju, sa manje ili više tačnosti, osnovne karakteristike režima ili društva.

Držeći se ovog pravila osnovni principi, koji predstavljaju bazu univerzitetskog školovanja u Čileu održavaju karakteristiku zemlje. Ove karakteristike su sledeće: sloboda nastave i staranje države o univerzitetima i autonomija univerziteta.

Prvi princip izražen je u ustavu Čilea koji garantuje slobodu nastave, i postojanje privatnih škola.

Drugi princip daje državi obavezu izdržavanja vaspitnih centara, i prave kontrole privatne nastave. Ovaj princip, bar što se univerziteta tiče, praktično i ne postoji, jer malo po malo počele su se diplome privatnih univerziteta priznavati kao punovažne, kao što je slučaj sa diplomama koje izdaje privatni fakultet za pravne i društvene nauke, i privatni arhitektonski, građevinski fakultet, tako da se studenti ovih škola danas oslobađaju naknadnih ispita pred profesorima državnog univerziteta, tj. ustanove pod čiji nadzor potpadaju napred imenovani fakulteti.

Autonomija univerziteta znači, i pored toga što je univerzitet u Čileu državni, da on predstavlja pravno lice i uživa slobodu da sam sobom upravlja u saglasnosti sa odlukama Univerzitetskog saveta. Univerzitetski savet čine rektor, generalni sekretar, dekani fakulteta i direktori osnovnih i srednjih škola. Jedina veza koju država ima sa univerzitetom održava se preko ekonomske pomoći koju ona daje univerzitetu preko prava da imenuje predstavnike izvršne vlasti u univerzitetski savet, kao i prava da imenuje rektora i to izborom jednog iz spiska koji predloži plenum nastavnčkog saveta. Pravo imenovanja rektora pripada predsedniku Republike. Nastavnički savet čine svi profesori univerziteta. Saglasno ovom sistemu država preko univerziteta u Čileu drži u svojim rukama zakonsko i ideološko oružje, pomoću koga upravlja univerzitetskom nastavom, prilagođavajući je novim formama razvika društva. Pa i pored toga država se nažalost, još nije ni jedanput poslužila svojim pravom. Upravo suprotno, ona počinje da gubi to svoje pravo usled popuštanja privatnim univerzitetima, tim što im se iz dana u dan priznaju nova olakšanja kako na ekonomskom tako i u nastavnom pogledu.

U Čileu ima danas šest univerziteta i dva koja se smatraju filijalama univerziteta u Santjagu de Čile. U gradu Konsepsionu postoji Univerzitet Konsepsiona, a u Valparaizu tzv. »Univerzidad Austral.« Najpoznatiji univerzitet je »Čileanski univerzitet.« kako stoga što je državni tako i zbog broja upisanih domaćih i stranih slušalaca. Broj upisanih prelazi 12 hiljada, što ustvari predstavlja više od polovine svih studenata u Čileu. On je poznat i po aktivnosti koju razvija preko letnjih kurseva. Univerzitet ima svoj simfoniski orkestar sa odelenjem za ostale grane kulturne delatnosti kao što su eksperimentalno pozorište, pevački hor, balet i školu narodnih i modernih igara.

I Tehnički univerzitet je državni. Iako je relativno mlad, njegova važnost stalno raste i to uglavnom tempom industrijalizacije Čilea.

Katolički univerzitet je privatni. Pripada čileanskom kleru. Profesori i studenti ovog univerziteta izrazito su reakcionarni. Tehnički univerzitet »Federiko Santa Marija« u Valparaizu je za-

dužbina i nosi ime dobrotvora koji je svoje imanje ostavio za tehničko obrazovanje omladine. Ovim univerzitetom upravlja savet sastavljen od ljudi koji politički stoje na principima tzv. ekonomske desnice. Ovaj se univerzitet istakao odličnim pripremanjem svojih studenata, ali, nažalost oni unutar univerziteta nesmeju da razvijaju svoju društvenu delatnost, jer im to izričito zabranjuju unutrašnja pravila univerziteta.

Univerzitetima u Konsepsionu i Valdiviji (poslednji je upravo pre mesec dana proslavio prvu godišnjicu svoga postojanja) upravljaju saveti sastavljeni od profesora univerziteta, viđenijih građana, industrijalaca i trgovaca.

Univerzitet u Konsepsionu izdržava se pored državnih dotaci-

Karakter svakog univerziteta pruža nam i karakteristike studenata a ujedno i fizionomiju studentskih organizacija u njima.

Da počnemo sa privatnim univerzitetima: Katoličkim univerzitetom i univerzitetom »Federiko Santa Marija«. Na katolički univerzitet, usled visokih upisnih taksa i uopšte skupih studija i izrazito klerikalno-reakcionarnog stava, upisuju se samo sinovi aristokrata i buržuja pored jednog neznatnog broja studenata iz srednjih slojeva, i to pretežno onih koji se osećaju nesposobni da razvijaju bilo kakvu konstruktivnu delatnost. Na univerzitetu »Federiko Santa Marija« studenti se biraju prema stručnim sposobnostima. Svi su stipendisti. Njima je zabranjeno da se bave bilo kakvom političkom

malobrojnih stipendija, međutim, teško je verovati da će takav mladić napustiti svoju porodicu, koja bi njegovim upisom na univerzitet izgubila jednog člana sposobnog za privređivanje.

Sve što smo izložili daje nam sliku socijalnog sastava studenata koji potiču uglavnom iz kreolske aristokratije i buržoazije, a jednim delom i iz sitne buržoazije. To znači da obzirom na socijalni sastav studenata nije moguće ulagati velike nade da će čileanski studenti moći u skorijoj budućnosti da preuzmu ulogu pokretača narodnih masa. Tako nešto nemoguće je očekivati kada su u pitanju narodno-omladinske organizacije.

Bilo bi pogrešno međutim, potcenjivati pozitivnu ulogu studentskih organizacija onih univerziteta na kojima lakši pristup imaju i siromašniji studenti i u kojima postoje veće slobode za rad i nesmetani razvoj svestrane aktivnosti studentskih organizacija među ove ubrajamo:

Federaciju studenata čileanskog univerziteta, Federaciju studenata Državnog tehničkog univerziteta i Federaciju studenata Konsepsiona. Prve dve federacije uvek su na unutrašnjem i međunarodnom studentskom polju nastupale s izrazito naprednim stavom.

Na univerzitetskom planu obe federacije su se borile za reformu univerziteta, besplatne studije, povećanje suma za poboljšanje uslova rada, povećanje broja i visine stipendija, za pravo da i studenti učestvuju u radu univerzitetskih saveta, za reformu programa studija pojedinih fakulteta i škola. itd.

Na nacionalnom planu ove federacije studenata uvek su bile na strani težnji čileanskog naroda, učestvujući na narodnim skupovima, i javno podržavaju narodni pokret, zalažući se za ispunjenje narodnih zahteva itd. Dokaz za napred rečeno predstavlja, u prošlosti, štrajk studenata iz 1933 g, bila je to vartnica koja je izazvala pad diktature Karlosa Ibanjesa; u sadašnjosti, 30 ranjenih studenata za vreme uličnih demonstracija protiv vandrednih ovlašćenja koje je tražila vlada za suzbijanje širokog radničkog pokreta za poboljšanje uslova života, (Septembar 1955).

Federacije studenata ustajale su i u odbranu narodno-naprednih pokreta u svetu i njihove borbe protiv imperijalističke eksploatacije. Tako su studenti izašli na ulice da osude napad na Gvatemalu, izvršen na čelu sa plaćeničkim pukovnikom kastiljom Armasom. Federacije su ustale i protiv smešne uloge Organizacije američkih država, koja je u slučaju Gvatemale ostala »neutralna«. One su isto tako izišle na ulice da izraze simpatije prema jugoslovenskoj ekonomskoj delegaciji koja je prethodne godine posetila Čile. Ovim stavom Federacije studenata Čilea protestovale su protiv katoličkih studenata koji su demonstrirali protiv dolaska u Čile Jakova Blaževića, koji se nalazio na čelu ekonomske delegacije.

Iako nismo u stanju da polaze mo velike nade u studente Čilea, ipak smo prisiljeni da priznamo da je vrlo pozitivna aktivnost ovih dveju Federacija studenata Čilea.

Da bi studenti prestali da budu samo reformatori i mogli da s radnim narodom učestvuju u izgradnji socijalističkog društva biće potrebno izmeniti sadašnju socijalnu strukturu društva i univerziteta u Čileu.

Piše:

Vesper Andrade

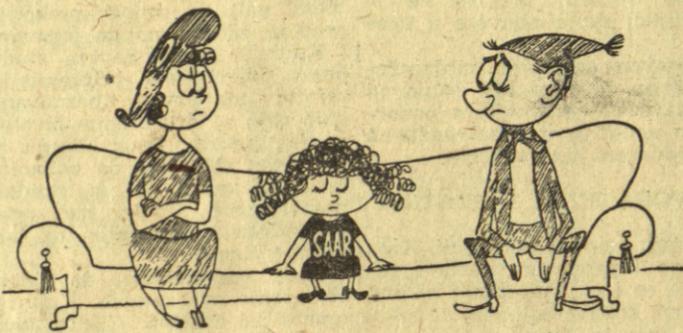
ja i prihodima lutrije grada Konsepsiona. Ovaj univerzitet zauzima vidno mesto u razvoju čileanske kulture. Nažalost savet ovog univerziteta nije smeo da sledi put novih socijalističkih zbivanja, usled čega nije mogao ni da udovolji težnjama studenata za reformu univerziteta. Tako je došlo do štrajka studenata. Ovaj štrajk izazvao je ostavku polovine profesora, posle čega je ponovo došlo do štrajka s neodređenim vremenom trajanja, usled čega su univerzitetske vlasti obustavile overavanje semestara.

aktivnošću. Tu se zanemaruju najosnovnija svojstva živih ljudi pokušajima da se studenti pretvore u prost mehanizam savremene tehnike.

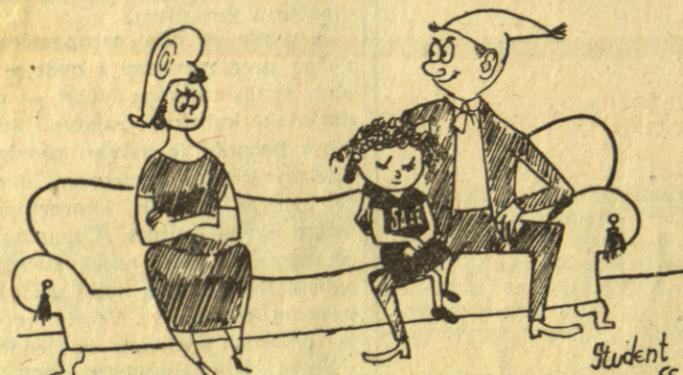
Na drugim univerzitetima, na državnom i tehničkom univerzitetu u Santjagu koji se izdržavaju iz budžeta, upis ovih slušalaca stalno se ograničava na ekonomski jače studente, tako da omladinac i pored svojih intelektualnih sposobnosti ne može da stupi na univerzitet ukoliko vodi poreklo iz siromašnije porodice.

Istina, postoji mogućnost da siromašni student dobije jednu od

LINKS 1954

STUDENT 1955

Nazivajući ironično pismo druga Tita organizaciji Saveza komunista beogradskog sreza — »pastirskim pismom«, »Frans Opservater« u jednom od poslednjih brojeva izvodi iz njega i »zaključke«. Jugoslovenski komunisti nemaju »nikakvog smisla za odgovornost i disciplinu, primenjuju isključivo »negativnu kritiku režima«, pa su zbog toga (naravno — svi dute) »pod uticajem neprijatelja socijalizma«, šovinisti su i lokal-patriote itd., itd. Ali ovo pismo samo pretvodi »reorganizaciji Saveza komunista koji od kongresa u novembru 1952 sve više posustaje i dezorijentise se«(1).

Hipertrofirajući do nemogućeg izvesne slabosti koje se odista tu i tamo javljaju i na koje je drug Tito svojim pismom ukazao kao na potencijalnu opasnost po naš dalji razvatak, vrli autor ovog članka je ustvari pokušavao da ugodni jednom krugu poštovanih čitalaca ovoga lista, koji bi nesumnjivo želeli da stvari u našem Savezu komunista stoje onako kao što ih prikazuje »Z.O.«. Samo, mi smo stekli dovoljno iskustva i imamo sasvim dovoljno snage da branimo ono što je naše, da bismo ovu sitnu pakost mogli da uzimamo ozbiljno. Možda jedino da steknemo utisak da u »Frans Opservateru« rade ljudi kojima nije teško da izopačavaju činjenice.

JUŽNO OD SAHARE — NIŠTA NOVO

»Pretstoje teškoće ukoliko se ne odgovori na uporne zahteve Afrikanaca u pogledu davanja veće slobode i boljih ekonomskih mogućnosti. Ako bi ma gde došlo do afričke samouprave, koja bi bacila u zabunu skeptike, onda će se to najpre desiti na Zlatnoj Obali,« — izjavio je Adijal Stivenson preko stranice američkog časopisa »Luk« po povratku sa putovanja po Africi. Njegovog je zapažanje da se u svim zemljama Afrike čini makar nešto u smislu zadovoljavanja rastućih zahteva Afrikanaca za ostvarenje svojih ekonomskih i političkih prava izuzev u Južnoj Africi. Tamo Evropejci, koji su nažalost i sredinom XX veka još uvek kolonizatori, »odlučno priznaju, sa potpunom iskrenošću, da je njihova politika pravična ne samo pred bogom i ljudima, već da isto tako i najbolja za Afrikance.«

Sve više ljudi u svetu uvida da je era kolonijalizma prolupala. Dobro će biti da i ovi beli vlastodršci u Africi i drugim kolonijama u svetu što pre shvate ovu činjenicu. Inače se to jednog dana može gorko osvetiti.

ZA KOGA JE EGIPAT?

Pre nego što je seo u avion kojim će se preko Zeneve vratiti u Kairo egipatski ministar spolnih poslova Mahmut Fawzi održao je konferenciju za štampu u sedištu UN u Njujorku. Odbivši da komentariše izjavu izraelskog premijera Moše Sareta o mogućnosti »preventivnog rata« protiv Egipta (1), Fawzi je između ostalog rekao da je bura oko nabavke oružja veštački izazvana. »Tvrdi se da će to oružje poremetiti mir na Srednjem Istoku i pomoći Egiptu da napadne Izrael. To ne može biti istina... Šta bi Egipt dobio takvim napadom? Ako bi priznali Egiptu zdrav razum, državnički zapada i istoka bi došli do zaključka da ne nameravamo da napadnemo ma koga.«

Za smirivanje komplikacija na Bliskom Istoku koje su prouzrokovali u prvom redu interesi velikih zemalja van tog područja, biće potrebni veliki napor pre svega neposredno zainteresovanih zemalja. A u takvim situacijama je uvek dobro početi od činjenica. Ova Fawzijeva izjava, koju je pre neki dan potvrdio i predsednik egipatske vlade Naser, može zalistati da bude korisna u tom smislu.

KO JE SPOSOBNIJ?

»Demokratska stranka je sposobnija od republikanske da osigura vodeću ulogu Amerike u razvoju jedinstva i moći koalicije slobodnih nacija« — smatra Din Ačeson demokratski i bivši ministar spolnih poslova SAD. On je to izložio u časopisu »Harper Magazin« živo kritikujući Dalsovu politiku, »koja je bila ili ostavljala utisak da jeste pretnja da će se pribediti nuklearnom ratu«. Naravno, Ačeson tome suprotstavljala dijametralno suprotnu politiku demokratske. I to se proteže kroz ceo članak koji nesumnjivo pokazuje da u SAD počinje da hvata maha kampanja pred predsedničke izbore u drugoj polovini 1956 godine.

PERON ĆE ŽIVETI U PARAGVAJU

Prema saopštenju »Junajted Press« braziljanski histovi donose izjavu bivšeg argentinskog predsednika Huana Perona koji je rekao da ne namerava da napusti ovu gostoljubivu zemlju koju je izabrao za svoje utočište (tj. Paragvaj). Kao što je poznato nova argentinska vlada je pokušavala da privede Perona na život u izgnanstvu izvan Severne i Južne Amerike. U svojoj izjavi Peron dodaje da je napustio glavni grad Paragvaja Asunsiion i nastanio se na poljskom imanju kod Vilarike po svojoj sopstvenoj želji. On takode podvlači da neće iskoristiti čestitke Paragvaja za mešanje u argentinsku politiku. Inače izgleda da njemu tamo nije ni rdavo. Prema članku kojim je propraćena njegova izjava on vodi »vrlo jednostavan život« baveći se ribolovom, jašući, vozeći se na skuteru ili šetajući

Rim mi je otvorio svoje kapije. Dočekao me je kao starog poznanika, iako sam prvi put u njemu. Darežljiv i nežan kao devojka, grub i ciničan, pun lepota i pun laži. Kao i sam život.

Zivot? i šta je to?

Nikada to nisam manje znao nego sada ovdje. Srušene su sve moje melodramske i operetske iluzije o njemu. Jer sve veliko i malo u životu, sve lepo i ružno, iskreno i podmuklo, istinito i lažno — sakupio je Rim kao kamenčiće od kojih je izgradio veliki mozaik: Vreme.

Zivot i vreme.

Antiteza?

Možda osnova grandiozne simfonije koju su nazvali istorijom. A ono što nije istorija; što je ljubav, što je ustreptali drhtaj, što je tiho sanjarenje na srebrini mesečine. Što se proteglo od antike do mene, što muči i tišti, što razjeda moje besane rimske noći; šta je to sve? Istorijo, neka tvoja laž bude moja velika istina.

Slava

Stojim na Rimskom Forumu i u hladovini stubova tražim zaštitu od pripeke. Avgust i Neron koračali su ovim ulicama. I graciozna Mesalina. Posmatram kamen na kome se odmaram. — Šta si ti sve video. Intrige i ubistva u noći, veličinu Flavijejaca, spletke i ljubav, mržnju i prevare. Moć Rima, njegovu slavu. Sada je sve to samo kamen, Slava u ruševinama.

Zverstvo gomile

Koloseum urla. Životinje kidaju ljudska telesa. Venaciones i gladijatorske borbe traju. Drama kao komedija. Gomila hoće hleb i cirkus. Vlast nije za nju. Miris ljudske krvi je oplja i mami. Šta mari, kada se zadovolje dičiće palčeve i oprostiti život raskomadanim bogaljim. Plemeniti Rimljanin. Kako ta reč u Koleseumu zvuči cinčno. A tek poezija Horacija i Tibula.

Prostor

Podignut za vreme Agripine, Panteon je trebalo da sačuva slavu Rima. Ogromna, kasetirana kupola prekrila je celokupnu građevinu. Čovek se gubi u njoj, nestaje, oseća se malim i beznačajnim. Prostor zjapl. On se bori sa vremenom, prkosi mu; on je nesavladljiv i neuništiv, on krije u sebi tajnu epohe i nemir jednog pokoljenja. Mir i veličina. I jedno beskrajno trajanje prostora. Ali i ne samo to. Više od toga. Panteon je prostorna simbolika i personifikacija svih rimskih težnji i namera, svega onog što je Rim stvorio, i još više, svega onog što nije nikada ostvario, što je ostalo kao san i kao daleka želja. Zato je on grobnica. Sahranjeni snovi svih velikih ljudi Apeninskog poluostrva.

Mis sveta u katakombama

U jedno vrelo julske podne, išli smo Voja i ja da pogledamo katakombe sv. Agneze. Dok se u crkvi obavljala tiha misa, čekali smo dugo na čuvara koji je trebalo da nas povede u stare hrišćanske grobnice. Naizad se pojavio starčić, u širokoj fratarskoj odeždi brbljiv, sa licem kretena i ubice. Dao je svakome svećicu (sa nama su bile tri Engleskinje i jedan Englez) i objasnio kako da sveću držimo između prstiju da se ne ugasi.

Ako se sveće ugase, nećemo moći da nademo put i da se vratimo nazad. To se već jednom desilo.

Neznam da li je to bio davno i dobro sračunat efekat da raspali turističku maštu i da svemu tome da jednu notu uzbudljivosti. I dok nas je frater vodio kroz hodnike sa čijih je zidova kapala voda, osećao sam se nelagodno i sa Vojom pokušavao da odgonetnem sistem po kome se starac kreće po ovom lavirintu. Tri hodnika levo pa jedan desno. Zlu ne trebalo.

U zidovima hodnika, jedan iznad drugog nalaze se grobovi starih hrišćana. Hiljade, stotine hiljada. U ponekom se još očuvalo nešto kostiju, keramike i sitne plastike. Pokopali su ti grobovi tragediju jedne generacije koja je dala hiljade života za nešto novo. Žrtva za veru, temelji najveće zasluge za koju zna čovekova istorija.

Starac ubica se opet cerio.

— Pažnja gospodo, atrakcija, pogledajte, Mis Sveta!

Naglo je podigao sveću u vis. Pred nama se pokazala lubanja iz čijih su vilica odavno poispadali zubi.

Starac dobra i uvek sigurna Mis Sveta. Najdivnija ljubavnica koja nikada nikog nije izneverila... Uvek je dočekala. Uporno i strpljivo. Sa lubanje su se cedile kapljice vode. Starac idiot se smeja. Priznajem da mi nije bilo prijatno.

Kad smo izlazili fratar je opet brbljao.

— Vi ste Jugosloveni. Ponjimajete po ruski, ja ponimaju. I počeo je da priča da je u, ko te pita kom ratu bio zarobljenik u Poljskoj i da je tamo od Rusa naučio nekoliko reči.

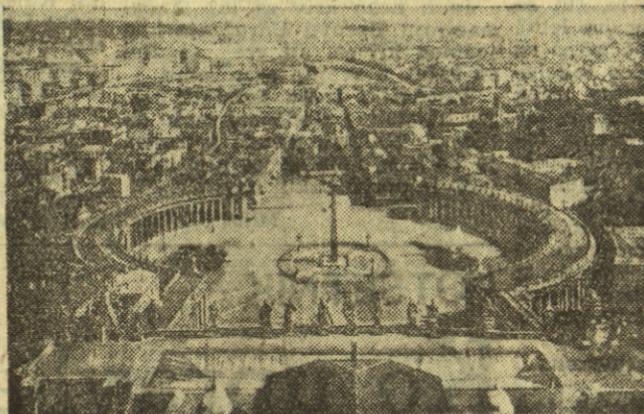
Ostavili smo starca ubicu, njegovo poljsko zarobljeničtvo i desetak ruskih reči. Oprostili smo se od Mis Sveta i od starih hrišćana. Napolju je sijalo sunce, bilo je tako prijatno udahnuti vazduh punim plućima.

»Pietà« Mikelandela u Bazilici Sv. Petra u Rimu

RIM

(Putne zabeleške)

Pogled na trg Sv. Petra sa krova bazilike

Razočarenje

Pošli smo da razgledamo »prestonicu sveta«. Vatikan. Rezidencija papa. Država od nekoliko zgrada. Moć ljudskih zabluda. Stražari u neukusnim uniformama pajaca brinu se da neko zbog julske sunca ne uđe suviše dekoltriran i ne oskrnavi svetinju papske kuće. Vojska brani državu od golih ženskih leđa.

Vatikan drži u sebi ogromna bogatstva. Veliku zbirku starih ranosrednjovekovnih rotulusa, veliku biblioteku knjiga i rukopisa. Originale starih rimskih pisaca, religiozne i svetovne kodekse. Zatim, zbirke

Piše:

Lazar Trifunović

stakla, slonovače i emalja. Veliki antički lapidarium i brojnu pinakoteku. Dragocenosti merljivje jedino istoriskim merilima.

U Vatikanu sam najviše želeo da vidim Sikstinsku kapelu. Tu sam doživeo i prvo razočaranje. Dok se gomila turista vrzma tamo-amo po kapeli, posmatram svod koga je slikao Mikelandelo i njegov »Strašni sud«. Koliko je to genijalno ali rdavo slikano. Genijalno u zamisli, u koncepciji, u crtežu. Sasvim prosečno, čak i ispod toga, u boji, u zvučnosti kolorita. Očito da Mikelandelo nije bio slikar. Kolašna telesa mladića, Adama proroka i sibila —

pokazuje da je to slikao umetnik koji je po rođenju bio skulptor. Dok gledam sve to čudim se u čemu je Mikelandelo kao slikar bio takmac Leonardu.

Između svoda Sikstine na kome su scene geneze i »Strašnog suda«, koji je slikan oko dvadesetak godina kasnije, postoji velika razlika. Dva sveta, dva shvatanja, dva vida jedne umetničke ličnosti. Dok je slikao svod Mikelandelo je bio mlad. Pun poleta, pun vere u život i svet. Otuda je njegova tavanica sažeta, čvrsta, komponovana u slikanoj arhitekturi koja je sigurno postavljena u realan prostor.

»Strašni sud« je drukčiji. Bio je to već Mikelandelo u godinama. Bez vere, pun sumnji, razdrtan unutrašnjim dilemama. Ideali su se lagano gasili. »Strašni sud« nosi taj pečat. Prostor kao nešto sigurno i čvrsto nestao je iz ove kompozicije. Figure lete, bolje reći, padaju, gube se u iracionalnim masama. Tuga je to i veliki bol Mikelandela.

Poezija i snaga kamena

Kad sam prvi puta ušao u crkvu sv. Petra i video Mikelandelovo delo »Pietà«, učinilo mi se da je skulptura mala i nekako izgubljena u ogromnim dimenzijama crkve. Docije je taj utisak nestao.

U »Pietu« nema dramatičke. To nije bol majke za izgubljenim sinom. Graciozni pokret Bogorodičine ruke suviše je sračunat. Obe figure nisu protagonisti uzbudljivog događaja. »Pietà« je najčistija poezija, čiji se akordi postepeno ulivaju jedan u drugi. Ali susret Bogorodičine desne ruke sa mrtvim telom Hrista nosi jak skulptorski akcent. U tim sukobima životno različitih materija, skulptorski akcenti su najuzbudljiviji. To su znali i Bernini i Roden.

»Pietà« je završetak i kruna Mikelandelove mladosti. Ceo jedan period bio je zaokružen. Trebalo je krenuti novim putem. Mikelandelo se uplašio. 1501 pobjegao je od sebe i od Rima. Put je vodio u rodnu Firencu. Nastale su godine ispunjene radom, pisanje stihova i oduševljenje za materiju. 1503 izvajao je »Davida«. Principi visoke Renesanse dobili su svoj izraz.

Ako je »Pietà« poezija, »David« snaga čovekova, onda je »Mojsije« čovekova moć. »Mojsije« je sav misao, ogromna volja, jedan unutrašnji napon je zastavljen snažnim masama, u svemu produžetak »Davida«. Uvek me je interesovalo zašto Mikelandelo tako snažno hipertrofira formu. Posle »Mojsija« mislim da mi je postalo jasno.

Sa XV vekom završen je u Renesansi kult prirode. XVI vek je doneo jednu višu emanaciju materije, njenu božansku transformaciju. Čovek se odvajao od zemlje i pokušao da se približi savršenom biću. Težnja ka idealnom postala je opšta ideja vremena i ona je prožimala sve kulture i umetničke napore. Ni Mikelandelo nije izbegao toj ideji. U likovnim umetnostima on je bio njen najizrazitiji predstavnik. Ali, da li su sva njegova polubožanska tela samo rezultat bavljenja neoplatonizmom. Možda ima i drugih momenata. Mislim na njegovu seksualnu izopačenost. Po svojoj intimnoj prirodi Mikelandelo je bio pesnik. I svoje seksualne preokupacije doživljavao je na jedan poseban način. Sve malo, ljudski malo, bilo je za njega banalno.

Telegram svetom Petru

Na Da Nikolu, jednom od sedam rimskih brežuljaka, nalazi se Bramanteov Tempieto. Intimna mala građevina sa kupolom. Vodi nas jedan ostareli, simpatičan kaluder. Na podu, u osovini kupole, izdubljenje.

— Vidite gospodo, priča starčić, tu se nalaze kosti sv. Petra. Ko ne veruje može da mu pošalje telegram i da ga pita, Neka vođa grupe dođe do mene. Trebalo je dati neku lir.

Umetnik i razbojnik

U crkvi sv. Avgustine nalazi se Karavađova slika »Poklonjenje«. Jedna od najlepših što sam ih video u Italiji. Pred Bogorodicom koja drži Hrista, kleklo je nekoliko pastira. Dramatičan sukob svetlosti i senke, iz koga se oslobađa Bogorodičina ruka. Zapanjen i uzbuđen razmišljam o Karavađu. Tragična litalica. Pijanica, razbojnik i ubica. Lopov koji se, bežeći ispred suda, potucao iz grada u grad, od severa do juga. Krvoločan i razuzdan. A koliko mnogo najčistije lirike na ovoj slici. Koliko nežnosti i plemenitosti na licu Bogorodice. Kakva suprotnost u jednom čoveku. Drama je to.

Zelje

Pred fontanom Trevi gužva od turista. Fleševi svetluca u bistroj vodi. nred nfoas ef i wacag ispuni želja da se čovek ponovo vrati u Rim. Metal svetluca u bisroj vodi. Bacam i ja svoju paru. Iako sutra putujem iz Rima, verujem u legendu.

Studentsko „ništa“ u Valjevu

Valjevo ima tri znamenitosti koje se pokazuju svakom gostu. Prva znamenitost je Pečina. Pruzio se taj park, sa malo zastrašujućim imenom, odmah iza karni na izlasku iz grada i uvukao se u jedno brdo, pa kod »Promaje« (to je hotel što radi samo preko leta, a ovoga leta pošto nije bilo »leta« nije radio nikako!) natkrililo Valjevo i smeši se »Krušiku« najvećem i jedinom velikom preduzeću. Smešteno na drugom kraju grada i onako uvijeno u zelenilo pretstavlja drugu znamenitost Valjeva; ovoga grada koji počinje na ušću Jablanice i Obnice — na mestu gde se rađa Kolubara, koja ga preseca na dva dela; levi je novi i moderniji, a desni-Tešnjari i Gradac, sa čepencima je, star i sav je kao kontrast desnoj strani koja deluje provincisko-velegradski.

A treća znamenitost je... Tu su mišljenja podeljena, zapravo — jedinstvena su, ali ipak imaju dve krajnosti. Preovlađuje mišljenje i treba ga usvojiti da su ta treća znamenitost Valjeva sami Valjevci.

— Kako?
Odgovor ne biste dugo čekali: Valjevci na strani su složni. Nema ih ravnih. Svi su kao jedan i svi za jednog.
— Eto, naši studenti... — drugi bi dopunio.
O njima je i reč.

Ovog leta su porušili »staru a-poteku«. Omanju staru zgradu. Mnoge je to obradovalo... znači ne sve... ne i studente. Jer oni se tu više ne okupljaju. Novo »zbornik« mesto im je ispred zgrade Sreskog odbora. To je na korzou...

I, izgleda, oni se tu jedino i skupljaju.

Prevaricu se, i na Pećini mogu se videti studenti. Kod »Zdravlja« igraju karte... Kod »Promaje« se igra karambol i futbol kad Vidrak zakloni sunce, a bude još rano za korzo.

Tu i svakog četvrtka, subote i nedelje, u bašti Omladinskog doma na igrankama.

To je život valjevskih studenata ovog leta. Možda nije trebalo tako da bude... I ne samo možda...

Jer, udruženje valjevskih studenata, koje postoji već nekoliko godina, drugačije je planiralo...

Majske večeri u Beogradu svima su poznate. One, samo da još nije ispita i one nelagodnosti pri pomisli na nenaučene stranice, bile bi najrijetiji časovi godine. Na terazijama je živo. Tu, na početku »čuvane štrafte«, uvek je najviše sveta.

Kod »Moskve« i »Balkana« je najživlje. Tu su najčešći posetioci studenti iz unutrašnjosti. Oni se skupljaju na određenim mestima, od šest uveče pa do dvanaest noću. Ta mesta, gde se uvek mogu naći studenti iz jednog grada, zovu se »ambasade«.

Valjevska »ambasada« je kod telefonske govornice pokraj »Balkana«. Svako veče, kao i u ostalim »ambasadama«, od šest uveče pa do dvanaest u noć, tu se nalaze Valjevci... O svemu se priča. Najradije o Valjevu, »budućnosti« koja sigurno vodi u Zoni, kao i o šahistima koji su već odmakli u I ligi.

I ne samo o tome. Često se govori i raspustu, naročito u majske večeri kad se sve oslobodi zimskih čaura.

— Bre, što smo imali studentsko veče — kaže oduševljeno brucoš. Sve karte su bile unapred prodate.

— Pa? — upita apsolvant sa tehničke zevajući. Svake godine tak onešto imamo. I ništa više...

— Nije baš tako — jedan će od one dvojice — prošle godine udruženje nam je dobro radilo.

— Vidiš šta čovek kaže — prkosno pogleda brucoš tehničara — Isto ćemo tako i ovog leta. Već sam ja razgovarao sa jednim iz uprave.

— Jesi li ti prva godina? — upita onaj neodređeni medicinar brucōša.

— Jesam.
— Brucōš! — samo reče tehničar i sleže ramenima. Isto to učini i medicinar.

— Pa, šta?

— Ništa, samo kažem: »Brucōš!« Svi smo mi takvi bili.

— Znam ja šta ti misliš?! — uvređeno se okrete brucōš — Ali, slušaj...

Pride im tad još nekoliko studenata. I jednog iz grupe pozva brucōš:
Pa, dalje...
»Možda bi bilo dobro kada bi se setili »odgovorni« drugovi i okupili »masu« da počne sa radom. Bilo bi mnogo koristi i za jednu i za drugu stranu, i za građane Valjeva i za studente...«

— Reci mu, molim te, šta se planira u Udruženju za ovo leto?

Odgovor je bio dug i nema se prostora da se doslovce zabeleži. Evo okvira. Još u julu treba održati skupštinu Udruženja. Osnovaće se sekcije — prema fakultetima, koja će pomoći Socijalističkom savezu u gradu, i okolini. Onda, poboljšati rad mnogih društvenih organizacija, a razgovarati i o ekonomskom obezbeđenju studenata. Bile su u planu i književne večeri, gostovanja, izložbe i tako dalje, kao u svakom planu...

Brucōš se prkosno osmehnu...

Došao je i raspust. Knjige, kao i ispitne brige, ostavljene su u Beogradu. Jedini cilj je odmor...

I tako — na korzou, u Pećini, po uglovima, a i na igrankama prolaze dani. Tri stotine studenata, otprilike toliko ima u valjevskom Udruženju, živelo je bez života, danas za sutra, sutra za dalje... dosadi.

A udruženje? Uprava? Ništa! Svi čute. Izgleda, zasitili se rada, na fakultetima, pa žele apsolutan odmor. Ali ne misle svi tako, pa se i pojavio u lokalnom listu »Napred« interesantan napis — »Neaktivnost valjevskih studenata«. Evo citata:

»Već je više od mesec dana otakako su uglovi ulica u Valjevu oživel. Grupe mladića uvek nalaze teme za razgovor, ima ih dosta, preko tri stotine studenata Valjeva i bliže okoline. Međutim, njihovo prisustvo se ne oseća samo tu, u upravi još i na igrankama... i više nigde...«

I setili su se »odgovorni« drugovi. »Masu« je pozvana na godišnju skupštinu. Dnevni red... Glavno je početi sa redom. Planovi, planovi, planovi... Ali, ipak, sve nije bilo kasno, pošto je to bio početak avgusta. Na raspuloženju je bilo više od dva meseca...

I ovoga puta, umesto komentara o rezultatima skupštine, evo citata članka predsednika Sre-

skog komiteta Narodne omladine o skupštini, objavljenog u lokalnom listu:

»Ako bih hteo da dam veran prikaz skupštine Udruženja studenata ne bih u tome uspeo. Ne bi to pošlo za rukom ni najboljem majstoru pera. Vernu sliku bi možda dao rutinirani holivudski snimatelj s obzirom na veliku praksu u snimanju gužvi.

I prvi diskutanti mogli su da se trpe. Govorili su o radu uopšte... A dalje, umesto da se slave novoizabranom upravi zadaci, diskutovalo se o priredbi koju sutradan treba da održe studenti. Bilo je to uobičajeno studentsko veče. Počele su priče o programu.

I bila je sutradan studentska priredba. I više ništa. Baš ništa. A dani prolaze, pa je došlo vreme i da se ide ga fakultet. Opet uzdasi i priče o krivicama, koje se svaljavaju na druge, o propuštaju? Da: pa?

Je li neko kriv za to? Mnogi smatraju Upravu Udruženja kao jedinog krivca, ali greš se. Svi su krivi, u svojim granicama. Zajednički treba potražiti lek, jer tri stotine studenata može da radi... Njihova pomoć potrebna je Valjevu, koje se još nije iscupalo iz provinciskih okvira...

Miloš JEVTIĆ

SA PRAVNOG FAKULTETA

Za podizanje kvaliteta

2-og novembra održana je godišnja konferencija Udruženja studenata prava.

U protekloj godini formirani su pododbori na godinama i oni su organizovali raznovrsnu delatnost. Između ostalog 23 predavanja na debatnim klubovima godina, a 6 je organizovano u okviru fakulteta. Među njima bilo je i vrlo uspešnih, kao predavanje o svojini i odnosu filozofije i prava na IV godini, o aktuelnim međunarodnim problemima kod apsolvanta.

Veliko interesovanje postojalo je za posete preduzećima, radničkim savetima, zasedanjima Skupštine. Ovo su bile neke u radu i pokazale se kao pogodne forme za uključivanje studenata u opšte probleme i upoznavanje sa raznim pitanjima praktičnog sprovođenja zakona.

Kao jedan od osnovnih zadataka, na kome se Udruženje mora u narednoj godini više angažovati istaknut je rad stručnih grupa i uopšte borbe za podizanje kvaliteta znanja.

Studenti su istakli potrebu aktivnijeg učešća studenata u radu saveta i drugih fakultetskih organa kad se rešava o pitanjima važnim za studente.

U protekloj godini Ekonomsko-potporni odbor dodelio je pomoć studentima u ukupnom iznosu od 770.000 din. Pored ovoga u dva maha dotacije studentima koji se hrane menzama u iznosu od 1.500.000 din., a i 62 paketa hrane i pomoć u odeći i obući.

Upućeno je 26 studenata na besplatan petnajestodnevni odmor u toku leta, a 23 su uplatili samo po 1000 dinara.

Ove godine odbor je imao težak zadatak, da 307 mesta u studentskim domovima raspodeli na 700 molbi. Oko 300 studenata ostalo je bez smeštaja i očekuju izgradnju novog bloka na Novom Beogradu.

Na kraju je izabran odbor Udruženja i delegati za univerzitetsku konferenciju.

Afirmacija jedne novine

(Nastavak sa prve strane)

KUD-a nedovoljno masovan, ali očiglednih kvaliteta i pristojne uvežbanosti, izveo je nekoliko narodnih pesama u obradi i izmamio iskrene aplauze. Oduševljeno pozdravljeni pevači narodnih pesama pokazali su veliku sigurnost. A onda su došle glavne atrakcije večeri: pet simpatičnih Kineza otpevali su svoje ma sovke i meku pesmu »Sunce nad stepom«. Studenti iz Togolanda u narodnim nošnjama svoje zemlje, pod rukovodstvom popularnog Folijsa, doneli su Afriku; nje ne pesme o »ljubavi«, kako je to rekao Foli. Posle toga je počela igranka, bilo je i pića, veselja. Igranka je prekidana humorom koji je ponekad bio jevtin i pli-

tak za stroge slušaoce, ponekad prijatan i uspeo, ali uvek studentski.

Sutradan su svi rekli: »bilo je intimno«.

Na dobrom putu

Kolegama sa Novog Beograda može se odati veliko priznanje: za novinu koju su otkrili i otelotvorili, za ozbiljnost sa kojom su prišli ostvarivanju dobre zamisli.

Ostaje da se podje njihovim tragom. Ili da se izmisle novi putevi. Ali daleko, što dalje od dosadašnjih brucōških večeri!

M.

POTSETNIK

Ko upravlja univerzitetom

Čuli ste za organe državnog upravljanja Univerzitetom, za savete, uprave, skupštine... i sigurno ste se zapitali — kakav je sistem upravljanja na Univerzitetu? Ko je tu najstariji i kakav je odnos ostalih organa prema njemu. Mnogi od vas su se o tome svemu obavestili, ali za one koje još nisu — donosimo ovaj pregled organa koji upravljaju Univerzitetom i fakultetima.

Opšti zakon o univerzitetima, koji je donela Savezna narodna skupština u prvom polovini 1954 godine uveo je suštinske izmene u sistemu upravljanja Univerzitetom. Njemu treba da slede republički zakoni, čija se izrada već privodi kraju. Nakon toga još ostaje da se donesu statuti Univerziteta i pojedinih fakulteta, pa ćemo imati izgrađen do kraja sistem upravljanja Univerzitetom. No, u praksi se već godinu dana sprovode principi koje je postavio Opšti zakon.

Univerzitetski savet je najviši organ upravljanja na Univerzitetu. Njega sačinjavaju: 1) članovi koje bira republička Narodna skupština iz reda naučnih, stručnih i drugih javnih radnika, 2) po jedan član koga bira svaka fakultetska uprava kao svog predstavnika, 3) jedan odbornik Narodnog odbora grada u kome je Univerzitet, 4) jedan predstavnik studenata i 5) rektor i prorektor Univerziteta. Savet se bira na dve godine. Iz reda svojih članova savet bira predsednika. Predsednik saveta našeg Univerziteta je drug Đurica Jokić, a studentski predstavnik u savetu je drug Vukašin Stambolić, student Filozofskog fakulteta.

Univerzitetsku upravu sačinjavaju rektor, prorektor i dekan svih fakulteta. Uprava vodi tekuće poslove na Univerzitetu; razmatra pitanje nastave i naučnog rada od zajedničkog interesa za fakultete, bira naučne saradnike i rukovodioce univerzitetskih ustanova, upravlja imovinom, fondovima itd. Ona se takođe stara i o materijalnom stanju studenata. Za rad na ovim pitanjima obrazovana je na našem Univerzitetu Uprava za materijalno staranje o studentima, sa kojom su već mnogi verovatno imali dodira prilikom konkurisanja za useljenje u dom. Na sednicama Univerzitetske uprave na kojima se raspravlja o pitanjima od interesa za studente imaju pravo da učestvuju i predstavnici studenata.

Rektor predstavlja Univerzitet, predsedava sednicama uprave i saziva ih, priprema sednice saveta i uprave. Izvršava odluke ovih tela i stara se o primeni statuta. On ima i niz drugih prava u obavljanju tekućih poslova. U slučaju sprovednosti zamenjuje ga pro-

rektor. Rektor našeg Univerziteta je Dr. Ilija Đuričić, a prorektor Dr. Panta Tutundžić.

Univerzitetska skupština redovno se sastaje jednom godišnje radi pretresa izveštaja o radu Univerziteta. Nju sačinjavaju nastavnici i određeni broj asistentata i drugih fakultetskih saradnika kao i jedan broj studenata. Skupština bira tajnim glasanjem rektora i prorektora na rok od dve godine.

Sekretarijat univerziteta vrši administrativne, tehničke i druge slične poslove Univerziteta. Na čelu mu stoji sekretar, koji je potčinjen rektoru.

Upravljanje fakultetom počiva na istim principima i u osnovi postoje isti organi, samo neznatno izmenjeni. Ti organi su: fakultetski savet, fakultetska uprava i dekan.

Fakultetski savet sačinjavaju predstavnici društva koje određuje republička Narodna skupština, zatim članovi koje bira fakultetska uprava iz svojih redova, jedan student, dekan i prodekan. Položaj i stil rada Fakultetskog saveta je analogan položaju i radu Univerzitetskog saveta, naravno s nekim manjim izmenama obzirom da je fakultet manja ustanova od Univerziteta.

Fakultetska uprava je sastavljena od nastavnika i određenog broja fakultetskih saradnika. Ona vodi tekuće poslove iz nadležnosti koju joj određuje zakon. Kada se u upravi pretresaju pitanja izvođenja nastave i sprovođenja pravila studiranja, imaju pravo da učestvuju i predstavnici studenata.

Dekana bira Fakultetska uprava iz redova profesora. Pri tome treba napomenuti da se honorarni nastavnici ne mogu birati za dekane, člana Univerzitetskog ili Fakultetskog saveta.

Položaj dekana na fakultetu uglavnom odgovara položaju rektora univerziteta. Radi kontinuiteta rada dekan iz prethodne godine je automatski prodekan u narednoj.

Javna fakultetska skupština nastavnika, fakultetskih saradnika i studenata, koju saziva Fakultetska uprava da bi podnela izveštaj o stanju na fakultetu, održava se krajem svake školske godine.

Sekretarijat fakulteta (ili kako ga još mnogi po tradiciji zovu — »dekanat«, što je nepravilno) ima istu ulogu kao i sekretarijat Univerziteta.

Učešće studenata u upravljanju Univerzitetom i fakultetima je novina. Još ustvari nisu ni doneti statuti koji će konačno odrediti način izbora studentskih predstavnika u organe društvenog upravljanja Univerzitetom. Međutim, pre godinu dana 12 XI 1954 godine izabrani su prvi studentski predstavnici u ova organe,

KAD SAVEST ZATAJI ILI PASIJE DVEJU STANODAVKI

INDEX

Neslaganje

U Beogradu ima dosta zajedničkih stanova. U njima se živi sa više ili manje ljubavi. Neki se tuže a neki su pak mirni.

Pored stanova dele se i fakultetske zgrade. Tako Sumarski fakultet deli svoju zgradu na Banovom Brdu sa Saobraćajnim otkesom t. j. Saobraćajni otkes deli zgradu sa Sumarskim fakultetom, a Tehnički fakultet je poznat po podeljenosti.

Da li žive u ljubavi? Da li se tuže? Tuže se. A ljubavi nema. Sumarski fakultet goni saobraćajni otkes iz zgrade na Banovom Brdu, a ni na Tehničkom fakultetu ne vlada neko jedinstveno slaganje.

Letos su mnogi fakulteti malali svoj hodnike i slušaoalice. Nešto se radilo i na Tehničkom fakultetu. Ali, zamislite neki su malani a neki ne. Tako, naprimer, elektro-tehnički fakultet je malao svoje prostorije, a mašinski nije.

Kako to mora da bude razna slika za slučajnog prolaznika kroz hodnike Tehničkog fakulteta kad vidi jedna vrata omalana i udešena, a susedna u istom hodniku neomalana i priljava. To vam je isto tako kao kad bi čovek obrijao jednu stranu lica a drugu stranu ne, jer zgrada Tehničkog fakulteta, iako u sebi ima više grupa i oteka, koje kao što se vidi po omalanoosti i nominalnosti pretstavljaju za sebne države, pretstavljaju jednu lice, jednu zgradu.

SVE ZBOG NEVREMENA

Akademija likovnih umetnika ima pored ostalih klubova i planinarsko društvo. 20 oktobra ove godine u izveštaju o radu o njemu je rečeno samo sledeće: »Planinarsko društvo nije do sada održalo nijedan izlet zbog vremenskih neprilika«, a sigurno nije održana ni godišnja skupština zbog nevremena, dodajemo mi.

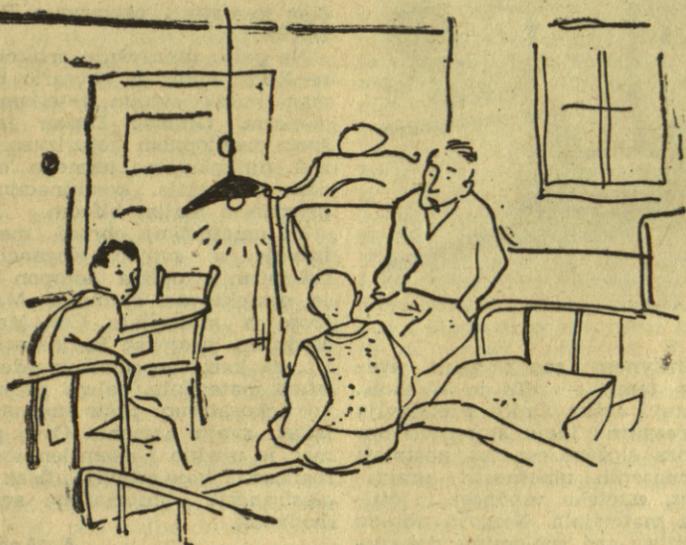
A. J.

BEZ KOMENTARA

— 7 studenata prava, upisani na Fakultet 1944/45 god. nisu dosada položili nijedan ispit, a stipendisti su Dekanata.

— 1000 kabina sa savremenom izučavanjem jezika sa magnetofonom stoji neupotrebjeno, jer u Beogradu »nema prostorija«, gde bi se mogle montirati i gde bi radio tečaj.

— Na ispitu student kaže profesoru: »Kakvo je to morsko pitanje molim Vas?« I očekujući drugo, pošto je na prvo bilo nemoguće odgovoriti dodaje: »Nemojte i drugo da bude neko morsko, molim vas...«

— Zašto je gazdarica uvek pijana kad naplaćuje struju.
— Da bi od jedne naše sijalice videla dve, i naplatila duplo.

»Kako se plaća studentska soba?

Ako je soba na spratu gazda broji odozdo, ako je u parteru broji od krova, a kada je prizemna kuća, gazda ispruži dlan počese se po dlanu i oceni od oka.«

Ovo je vic. A vic se javlja iza neke ozbiljne stvari. I onda ovo nije vic, ovo je vrlo ozbiljna stvar. Kako se plaća studentska soba? Prema savesti nečijoj? Ne postoji ništa pod brojem tim i tim koji bi regulisao zakonski to plaćanje. Zna se samo da svake godine hiljade novih studenata dolazi u ovaj naš grad, da je stambeni prostor studentskih domova nedovoljan i da je većina tih mladih ljudi iz unutrašnjosti ostavljena na milost i nemilost različitim savestima različitih stanodavaca. A te savesti su vrlo nesavesne kako nam se čini.

Prošle godine je udruženje studenata Filozofskog fakulteta sprovelo jednu anketu. Iako su ankete vrlo nepouzdanе stvari, bar ankete koje se završavaju ispunjavanjem nekoliko rubrika, moglo je i posle ove da se nešto utvrdi.

Prosek plaćanja za sobu kod privatnih stanodavaca prelazi 2000 dinara.

Do nas je došao samo jedan manji broj tih ispunjenih anketnih listića prema kojima je najniže plaćena soba iznosila 300 dinara (to su bile sobe u Dalmatinskoj 73, gde je stanovao Duško Spahić student psihologije i u Kostolačkoj 75 u kojoj je sta-

novala Zora, student psihologije) a najskuplja 4000 hiljada u Bulevaru Vojvode Stepe 149 u kojoj je stanovao sa još jednim kolegom Suković, student psihologije.

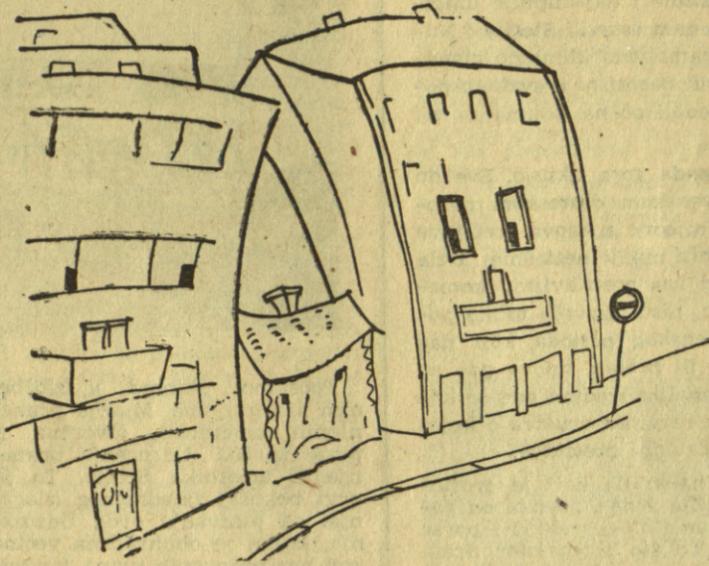
Prema istoj anketi Branka Brancić, takođe student psihologije, plaćala je za sobu i hranu u 6000 dinara.

Ove godine nisu vršene ankete ovakve vrste, ali to ipak nije smetalo da dobijemo potreban materijal za ovaj napis.

Krenimo dakle u potragu za stanodavalačkim savestima.

Plavi student francuskog jezika krpio je svoju staru školsku kapu izlomljenog širita. Naš crtač je rekao da ne može na ilustraciji da stane bubašvaba. A to ni možda toliko ni važno. Ta sobica je puna bubašvaba sigurno zbog toga što je u njoj mračno. Zato što širokim prozorom prima svetlo iz uzanog hodnika, zbog čega po ceo dan sijaju sijalice. Ta sijalica mi je osvetlila tri zbita kreveta, velike što krpi svoju kapu čekajući poštaru da pare donese. Druga dvojica otišli su na fakultete.

U prvi mah nisam shvatio zašto stare šifonjere i plavog mladića što je Nada Savitijević, vlasnica ovog stana u ulici Carice Milice 9, toliko uzbuđena zbog mog prisustva. Onda sam se setio nekih stvari koje sam ranije o njoj čuo. Udovica je. Muž joj je bio travar, pa se možda zbog toga Nada danas bavi nadrilekarsvom i voli da se opija. Siguran

Kako se plaća studentska soba? Ako je na spratu gazda broji odozdo, ako je u parteru od krova, a kad je prizemna onda »od oka«.

sam da su zbog toga strana nepoznata lica nepoželjna u njenom stanu.

A ja jas samo hteo da čujem da svako od ove trojice studenata plaća po 2000 dinara za sobu, a svi zajedno polovinu struje. A sobica je ova mračna i svetlo vazda gori i bubašvabe se kriju po mračnim uglovima da grickaju udžbenike.

— Osećaš li kako je ovde težak vazduh — pita me student francuskog.

Bilo je i pored troja vrata i prozora što u hodnik gleda zaista zagušljivo.

Ali ti studenti plate pa stanuju.

— ?
Branka Sekulić, student ekonomije i njene tri koleginice plaćaju po 3000 za sobu u kojoj smeju samo da prenoće.

Njihova gazdarica svakog prvog stavlja u džep 12.000 dinara otprilike ovako kaže: »Vi plaćate samo da prenoćite.«

Devojke ne mogu da upotrebjavaju peglu i vodu za pranje.

A možda je ipak potrebno da se zna zašto Branka Sekulić sa svoje tri drugarice mora da obija danju trotoar? Zbog ljubavnika gazdarčinog? Smešno? Zalosno? Ne znam. »Dozvolite ljubav« rekao je Vasa Popović. I različiti ljudi na različite načine shvataju ovo, a gazdarica jedne sobe za izdavanje studentima, kao što smo videli, na svoj sopstveni način.

Monolog jednog stanara

— Ja mogu da se smejem dok mi vetar probija prozore i vrata za 2000 dinara, jer suze su ipak skuplje. Stan je lep. Ima dva zida prozora, i dvoja vrata, i betonski pod i divan vidik kroz sve prozore.

— Ja plaćam samo 2000 din. i moram da kupim metar drva (4000) iako nemam u sobi peć.

— U sobi imam dva sustanara, jedan je frizer a drugi radnik. Soba je mala, prizemna, vlažna. Ne loži se, retko kad zrači. Do prve tramvajske stanice imam jedan kilometar i sve to samo za 2000 din.

— Blago onima koji imaju bolji stan, koji imaju bolje gazdarice. Blago njima. Ja ne mogu da platim 6000 dinara jer mi je dečiji dodatak 3000 din.

— Da li tebi neko čita pismo od kuće? To je kažnjivo kažeš. A evo šta je meni gazdarica rekla dajući mi dopisnicu: »Jel ti to latinišom pišu, zato ja nisam mogla da pročitam!

Tako nismo došli do kraja. Ostali smo da se smejemo, ili čudimo, ili osuđujemo ove dve čudne gazdarice.

Plavi student francuskog dok je krpio svoju staru čačku kapu izlomljenog širita viknuo je u jednom trenutku: »Napiši da je ovo grob!«

A to su samo dva drastična primera koja obavezuju da se razmisli; o mogućnosti da neko povede računa o privatnim sobama koje se studentima izdaju i da možda pored gazdarčinog dlana postoji i nešto pod brojem tim i tim — kad ljudska savest i čovečnost zataje.

Bane Jovanović

ŠPEKULANTSKA DUŠA

Mora se priznati, Milan Filipović, student prava, ima osetljiv špekulantski nos. Evo dokaza. U jeku ispita među »vrednim studentima« koji ih spremaju na brzinu vlada uvek grozničava potražnja za pitanjima. Tako je bilo i ovog oktobra. Naročito su se dobro »kotirala« na tržištu pitanja iz ekonomije II i ekonomike. I tu sad na pozornicu izlazi rečeni Filipović. Umnožio je teze sa predavanja iz ovih predmeta i otvorio tegzu. Cena — popularna — za ekonomiju II — 50 dinara, a za ekonomiku — 30 dinara. Zaista nas raznih ima.

N.

VEĆE RADNIKA PISACA

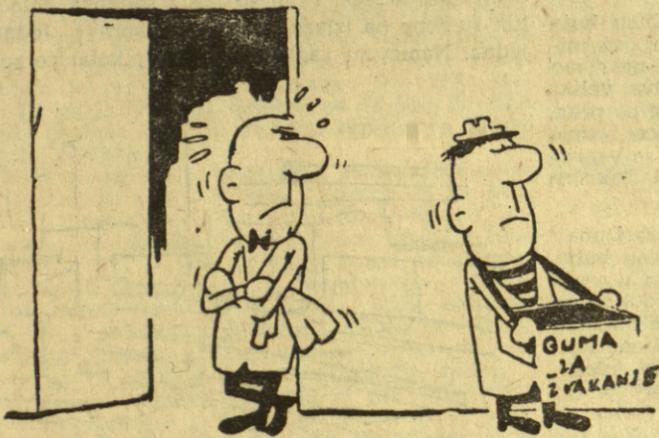
Jedanaestog novembra u društvenom klubu studenata tehnike čitao svoje radove šest radnika pisaca. Pored niza kulturnih radnika koji su uzeli učešća u programu kluba, ovo će biti prva prilika da čujemo radnike koji se pored svoga svakodnevnog posla bave i literaturnim radom. Zaista, divna ideja Uprave kluba i treba je najtoplije pozdravljamo.

SLIKA NEDELJE

KNJIŽARA NA PRAVNOM FAKULTETU

STUDENTSKA MENZA

(»Studentski list« — Zagreb)

Preradjeni Sterija

»Zla žena« u Beogradskoj komediji

Veoma smo pedantni kada je u pitanju naše komediografsko nasleđe. Dok smo savremenoj komediji, samo kada bi je bilo, spremni da oprostimo i najkrupnije umetničke mane, kod komedija koje su nam ostavili Sterija i Nušić (nažalost, samo oni) brižno i namršteno klimamo glavama kodgod stari pisac »Davorija« ili bezbrižni u svakom pogledu Ben-Akiba nisu na svet gledali očima kojima ga mi sad posmatramo.

To je Nušić, čini mi se, dosada gore iskusio. Sve do »Ožalošćene porodice« u Jugoslovenskom dramskom pozorištu nije posle oslobođenja bilo nijedne njegove pretstave koja ga nije htela uozbiljiti ili učiniti manje nestašnim. Dela Jovana Sterije Popovića, koja kod nas predstavljaju komediju u čistijem, klasičnijem smislu, nisu izazvala toliko podozrenje baš zbog velikog vremenskog perioda koji nas deli od njihovog nastanka. To su ili prikazi tipova gde su dopuštene i velike apstrakcije ili analize sredine gde će kostimi već reći da se radi o eposi u razvitku društva u kojoj već imamo prečišćene (od strane drugih) pretstave.

Međutim, kada se pomene način na koji je grofica Trifička, junakinja Sterijine šale »Zla žena«, postala od goropadane, dobra žena, savremeni umetnički pedant i borac za ženska prava podičić obrve. To što je majstor Sreta batinom izlečio ovu razmaženu osobu po nekoj čudnoj njegovoj logici znači i više nego što znači. To se tumači i kao Sterijina preporuka muževima da tuku žene svoje supruge kao njegovo primitivno verovanje u nižu moralnu i karakternu vrednost žene. Zanimljivo je da su mozgovi koji su u gimnazijama naučili da »analiziraju« književno delo, da vide šta se tu »prikazuje«, zanimljivo je da su oni navikli da iz svakog dela koje je nesrećno došlo pod njihovo šablonsko razmatranje izvuku »glavnu ideju«, neku pouku koja se može prevesti političkim rečnikom, neku pouku pristupačnu njihovom isuviše trezvenom razmišljanju. Kada se »Zla žena« shvati kao pouka i razume kao »batina je iz raja izašla« — stanje je očajno i neka se ispravke moraju preduzeti.

(Ovde treba otvoriti zgradu i zažaliti što nije mesto i prilika da se govori o tome kako se ne samo u našoj pozorišnoj i filmskoj repertoarskoj politici već često i kod izdavanja knjiga rezonuje i postupa tako kao da je cela naša publika, svi potrošači kulture, maloletna i krajnje sugestibilna te da će svemu onome što u delima vidi a ne bude joj objašnjeno kao prošlo ili nama strano uzeti da majmunski podražava).

U ovom slučaju ispravke su činili prerađivač i reditelj. Oni su se naročito trudili da naglase da se ono što gledamo dešava kao jedan usamljen slučaj — anegdota i da je to bilo pa prošlo: u uvodnoj, vrlo dosadnoj nemoj sceni mlad glumac s perikom i našminkanim borama (Sterija? penzioner s početka ovog veka? — kako se pita Bora Glišić) izlazi na scenu i posmatra tri para — sve junake ove šale, kako su se, kao slike, ukrutili iza ramova. Pošto ih se nagledao i naklimao glavom on ih čisti od prašine (znači da je to mnogo davno bilo) i pušta ih da jedno vreme žive pred gledaocima da bi ih na kraju uterao u ramove jer ne pripadaju ni njegovoj a kamoli našoj stvarnosti.

Dovoljno je zadržati se samo na ovom dopisivanju koje i nije dopisivanje teksta da bi se videlo koliko se preradom negira vrednost »Zle žene« kao vrednog umetničkog dokumenta o određenom tipu. Kao što je Sultana nekad mučila svog supruga, poslugi i sve siromašnije zavisne od nje, danas ona drugim sredstvima muči svoju okolinu u nadležstvu, porodici zajedničkom stanu. Sterija usto i sasvim savremeno utvrđuje da je ovakav tip, iako u osnovi ima histeričnu konstituciju, plod vaspitanja i »hod« društvenog posojaja. U tom svetlu i nagli preobražaj koji Sultana na kraju doživljava lako se može shvatiti. Ona je postavljena u odgovarajuće vreme i društvenu sredinu, naš lokalni kolorit u potpunosti postoji i, da bi analiza bila svestranija, ona dobija i batine od majstora Srete. Međutim, tu se nikako ne mogu izvući neki argumenti u prilog muževljeve »političke čvrste ruke« (oni koji bi danas izvući ne dolaze sigurno u pozorište) već je Sultanin boravak u Sretinoj kući način da se ona dovede u prilike u kojima dotle živela, u prilike gde se prema njoj ne odnose kao prema višem biću, gde se ne izvršavaju sve njene zapovesti i gde ona čak mora da radi za drugoga. Promena u odnosu na muža nije jedina i najvažnija promena. Videvši kako izgleda služba drugome ona se menja i u odnosu na poslugu čije mrcvarenje od strane Sultane zauzima veći deo prve slike komedije.

Ovako je i ustalom Sultanu i osetila Branka Stojanov koja ju igrala s mnogo detalja, kao osobu ljupku u svom besu koji potiče od razmaženosti. Takva znatno sporija i ne toliko lepršava igra nije se mogla uklopiti u ženu smešu vodvilja i komedije del arte kakva je »Zla žena« bila na pozornici Beogradske komedije. Jer, izgleda da se smatralo da će »Zla žena« manje vaspitno (tj. nevaspitano) uticati ako se još očigledije pokaže da je »sve to neozbiljno« i ako se zaodene u jednu neosporno muzejsku formu kakva je komedija del arte. Mića Tatić onda nije kriv što nije sporomisleći prečanski pedanter i što često mora južnjački da grimasira i govori kao Jozo Laurenčić u Dundu Maroju.

Iako nam je na ovaj način skrenuta pažnja sa Sterijine oštre opservacije, ipak nje nismo u ovoj pretstavi ostali lišeni niti se može reći da u muzici Mihaila Vukdragovića i u ponekim plesnim tačkama Miće Tatića i Branke Pantelić nema šarma.

V. Dimitrijević

Izložba primenjene umetnosti

Početkom oktobra, u izložbenim prostorijama Muzeja primenjenih umetnosti, otvorena je prva izložba Udruženja primenjenih umetnika Srbije. To je prvi pokušaj zajedničkog izlaganja, od osnivanja ovog Udruženja, kojim je obuhvaćena većina kod nas negovanih grana funkcionalnih umetnosti. Ujedno ovaj istup predstavlja i pripremu za prvu ovakvu izložbu saveznog značaja, koja će biti otvorena u toku iduće godine i kojom će biti prikazani rezultati stvaralaštva svih republičkih udruženja u Jugoslaviji. Preko nje će se sagledati rezultati stvaralaštva i kvalitet dosadašnjeg delovanja na tom području umetnosti, da bi se organizovala nacionalna prezentacija pred dosad najvišim forumom u ovom delu južne Evrope, na »Trijenalu« u Milanu. Posmatrano iz tog aspekta, ova oktobarska izložba je odraz korisne inicijative, za kojom se odavno osećala potreba, u cilju afirmacije i dostojnog priznanja primenjenih umetnosti u našem društvu.

Mnogobrojni organi kao što su — primenjena grafika, dekorativno slikarstvo, unutrašnja arhitektura, umetnička obrada tekstila, keramika, umetnička obrada kože, umetnička fotografija, umetnička obrada gvožđa, umetnička oprema knjiga i časopisa, scenografija i dekorativna plastika — koji su zastupljeni na ovoj izložbi, govore o širokom polju delovanja umetnika koji svoje estetsko osećanje udružuju sa korisnim.

Najveću pažnju privlače ostvarenja koja nose obeležje originalnosti i ukusa. To je slučaj sa plakatama Miloša Bukinca, koje se u jednom krešćendu (sa prizvukom holandskog uticaja) penju do svog najlepšeg izraza u

ju da upoređan rad na raznim tehnikama može samo da koristi u cilju ostvarivanja kvaliteta.

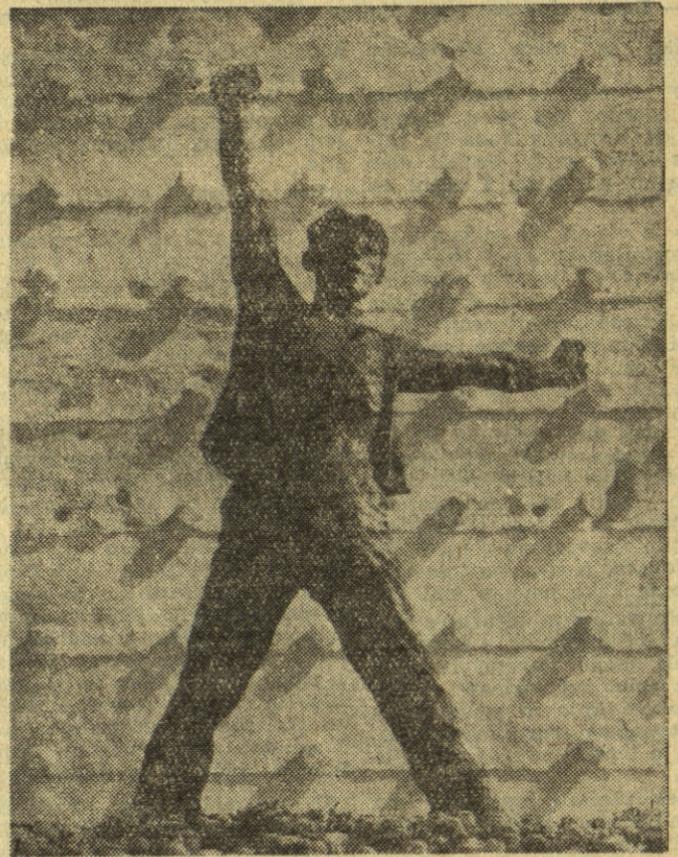
Lisičić Predrag je dao simplifikaciju nekoliko primera veoma uspele keramike. Lakoća i ukusna simplifikacija forme, koja odgovara duhu savremenog čoveka, bitne su osobine njegovih radova. Sa ništa manje invencije je dato i ostvarenje Rosić Dorda.

Na polju unutrašnje arhitekture Zarić Petar je ostvario intiman kutak svojim foteljama i stolicem. Glumac Dušan je u svom preklopnom stolu izveo, pored funkcionalne namene ovog dela nameštaja, kombinaciju sa pogodnim malim bifeom.

U umetničkoj obradi metala izdvaja se svojom elegancijom stilizovanih oblika lampon koji je projektovao Paunović M., a izveo u materijalu Čok Mario. Međutim, projekat Barjaktarević Lj., za kamion-pribor, izveden u istom materijalu, deluje isključivo dekorativno, pošto kod nas ne nalazi svoju namenu. Ovaj primer je ujedno i usamljen slučaj realizacije koja ostavlja utisak depasiranosti i promašene svrshodnosti.

A. Andrej

inventivnom realizovanju oveštale teme — »To je alkohol«. Abažur Joška Oniča predstavlja interesantnu ideju kojom su bez nepora složeni osnovni postulati primenjenih umetnosti: praktičnost, estetska vrednost i jeftinoća materijala. Njegova obrada tekstila i rad goblemina dokazu-

D. Barlovac: Ustanak

Fotografija nagrađena prvom nagradom na izložbi umetničke fotografije povodom 20-og oktobra

Uspomeni na dečaka koga su fašisti 1943 godine ubili na Dunavskoj željezničkoj stanici u trenutku kada je sakupljao komade uglja između železničkih pragova.

„Zakasnio sam. Neko je već sakupljao“ — pomisli Zoran u sebi. Sitni komadi uglja što žare u peći. Zoran ih je sakupljao u velikoj priljavi džak. Sitni komadi što ispadaju iz lokomotive. Ponekad bi ložač, ugledavši ga, izbacio čitave lopate iz tendera. Veliko komade. Bio bi to sretan dan... Onda bi išao na reku

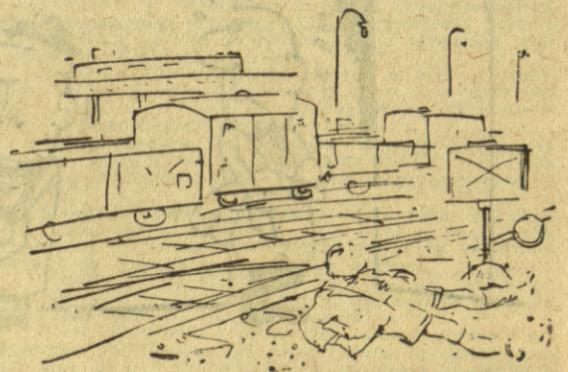
Nizak nasip je sav obrastao u kamilicu koja je pod blagim jutarnjim suncem širila svoj jak miris. Naročito kad se nagazi. Musavo čelo pokrivalo je po koji pramen svetlo plave kose. Dva velika plava oka pažljivo su tražila po pruzi. Prag po prag. Između krupan šljunak, pa prag, tračnice i dole niz nasip... Bos i pognut. Po koji put bi se uspravio. Pruga je bila slobodna. U daljini zakrčen Dunav stanica.

Gladne plave oči prikovale su se sada za Dunav i skelu koja se udaljavala. Kao spora crna buba. Nije mu bilo žao što mu je juče ona svinja u crnoj uniformi prosula mleko u vodu. „Biće dobro za ribe“ — rekao je srpski Vic. Zapamtio je majčino lice u tom momentu. To ga je zabolelo. Njeno lice. Rekla je budeći ga: „Pokušaćes da preneseš mleko. Tebe neće pretresati.“ Prvi put je išao preko. Od kako je stari iznenada jedne noći otišao (sutra ga je tražila policija) sve se svalilo na nju. „Nas sve ispavaju“ — nastavila je spremajući plavu kanticu. A posle: „Petokolonaške svinje“. Stari je otišao

Smrt na

sa tugom u očima. „Slušaj i pomogni“ — rekao mu je málujući ga po kosi.

Na skelji su bile same žene. Bile su nervozne. Jedan Švaba sa trbuhom je nešto vikao. Gomila se u talasima njihala, napred i nazad. Već prema pritisku onih straga. Prvo su izišla seljačka kola. Zatim su žene na izlazu pokazivale isprave. Jedna po jedna. Nemci su zagledali u lice i kotarice sa ze-

Ludvig Foerbach „Predavanja o suštini religije”

(Kultura, Beograd 1955)

Posle dvanaestogodišnjeg života u seoskoj usamljenosti Foerbach na kratko prekida svoj mirni život i odziva se pozivu studenata da na Hajdelberskom Univerzitetu drži predavanja o suštini religije. Svoje tumačenje i kritiku religije Foerbach je razvio u ranijim spisima te je, kao što i sam ističe u uvodnim predavanjima, cilj njegovog izlaganja da te svoje misli izrazi sistematski i na jedan pristupačan način. Problemima religije Foerbach se zainteresovao u vezi sa kritikom Hegela koju je izložio u jednom od svojih najranijih spisa — »Kritici Hegelovske filozofije» (1839). Tu Foerbach povezuje kritiku idealizma sa kritikom religije i pokazuje da idealizam uopšte i Hegelove posebno jeste teoretska osnova religije, jeste prefinjena, racionalna forma teologije. Pošto je tim vezivanjem spekulativne filozofije za teologiju ukazao na značaj ispitivanja religije, on već 1841 gođne objavljuje »Suštinu hrišćanstva«, u kojoj otkriva antropološke korene hrišćanske religije, dokazuje da je njegova suština u otuđenju i apsolutiziranju čovekove suštine. Ali je ovo delo pored oduševljenja izazvalo i snažnu reakciju i bilo podvrgnuto oštroj kritici. Kao odgovor na tu kritiku, koja mu pre svega zamera da ignoriše prirodu kao faktor bez koga se ne može shvatiti nastanak i razvoj religije, on objavljuje kratak, ali sadržajem bogat spis »Suština religije» (1845), u kome objašnjava da je u prethodnom spisu ispuštio iz vida prirodu zato što je i samo hrišćanstvo ignoriralo. U ovom spisu on objašnjava i daje kritiku ne samo hrišćanske, već i prirodne, paganske religije, te pored antropološkog korena religije analizira i njenu prirodnu zasnovanost. Taj spis uzme Foerbach kao osnov svojih »Predavanja o suštini religije« i, ne otpustajući od svojih ranijih shvatanja, on će u njima samo na široj osnovi izneti svoje učenje.

U analizi psiholoških korena religije, Foerbach polazi od osećanja zavisnosti. Ranije se koren religije tražio u osećanju, ali se njime potpuno ne može izraziti religija, jer ona pored toga negativnog ima i svoje pozitivne razloge, kao što su ljubav, radost, zadovoljstvo. Čovekova vera u boga ima svoju osnovu ne samo

u strahu već i u osećanju ushićenja koje nastaje kada je opasnost prošla. »Bog, piše Foerbach, koji munjom uništava države, životinje, isti je onaj bog koji kišom osvežava polja i livade«. Kompleksi tih osećanja izražavaju čovekovu zavisnost čiji se koren nalazi u neposrednim ljudskim potrebama. Čovek je zavistan od onoga što želi, čemu neposredno teži. Međutim, kako sve te potrebe, želje i težnje ka blaženstvu ne može ostvariti, to on u religiji nalazi i sredstvo protiv svoje zavisnosti, nemoći, smrtnosti. Koren religije jeste u osećanju zavisnosti, ali je religija istovremeno i čovekova mogućnost da se suprotstavi toj zavisnosti. Iz toga neposredno sledi da je poslednji subjektivni razvoj religije egoizam. Jer, ako čovek u religiji, nalazi i sredstvo protiv svoje zavisnosti, onda to istovremeno znači da se u njoj izražava i čovekova ljubav prema samom sebi, njegov nagon za samoodržanjem. Shvatajući tako egoizam, ne samo u etičkom smislu kao svesnu težnju za ostvarenje ličnog dobra, već i u metafizičkom smislu kao nesvestan čovekov nagon za afirmacijom, Foerbach zaključuje da nema osećanja zavisnosti bez egoizma, shvaćena u tom širem filozofskom značenju.

Gnoseološke korene religije Foerbach otkriva konkretnom analizom paganske i hrišćanske religije. U prirodnim religijama suština božanstva jeste u apsolutiziranju opštih, zajedničkih svojstava prirodnih predmeta i pojava i razlikovanje tih svojstava od bića iz koga su izvedena. Sva svojstva paganskih bogova jesu svojstvena prirodnog bića, otrgnuta od ovog i čovekovom uobraziljom pretvorena u izbor svega, pa prema tome i u izbor bića od koga su apstrohovana, izdvojena. Već u paganskim religijama otkriva Foerbach antropološke momente koji će u hrišćanstvu postati dominantni. Naime, obožavajući prirodne predmete, pagani ih zamišljaju kao sebi slična bića za koja uobraziljom vezuje svoje želje, stvarajući tako ideal — objekat svog kulta. Dok je priroda suština paganske religije, dotle je čovek suština hrišćanske religije. Sva svojstva koja se pripisuju hrišćanskom bogu jesu svojstva samog čoveka, ali otrgnuta od njega i pretvorena u samostalne suštine. Bog je otuđena čovekova priroda. Ono što je bitno za sve

religije, to je njena antropološka suština. Čak i u prirodnim religijama, predmeti koji se obogotvoruju jesu izraz određenih čovekovih želja, iako čovek toga nije svestan. Prema tome »bogovi su čovekove želje zamišljene kao stvarne; pretvorene u realna bića«.

Kako Foerbach analizira suštinu religije sa stanovišta svog antropološkog materijalizma, koji ne shvata značaj prakse kao kriterijuma saznanja, to on ne ide dalje od ispitivanja psihološko-gnoseoloških korena religije. Međutim, za potpuno objašnjenje i kritiku religije nužno je ispitati i njene klasne korene, što su učinili Marks i Engels. stvaralaškom kritikom Foerbacha, Neshvatajući da je čovek sveukupnost društvenih odnosa, ne shvatajući da je religija proizvod razvoja društvenih odnosa ljudi, on nije mogao da se uzdigne do poimanja klasne suštine religije. Kritikujući religiju sa pozicija buržoaskog prosvetiteljstva on ne shvata da će religija biti iskorenjena sa uništenjem klasnog društva, već naprotiv teži da stvori jednu novu religiju, koja će značiti ljubav prema čoveku, koja će značiti svesno, razumno poštovanje samog čoveka, a ne njegove otuđene, obogotvorene suštine. Nasuprot ateizmu francuskih materijalista XVIII veka, koji negiraju svaku religiju, Foerbach teži da dá njeno objašnjenje, što ga s jedne strane dovodi do dublje analize izvora religije, a s druge strane do idealističkih težnji da usavrši religiju. Međutim, i pored tih slabosti, značaj Foerbacha leži u tome što je na najširoj osnovi ispitao psihološke i gnoseološke korene religije i idealizma kao njene teodiceje.

Predgovor V. Pavičevića daje opšti pregled Foerbachove filozofije, posebno ističući značaj njegove analize gnoseoloških korena religije i idealizma, iako ga je Lenjin naznačio, nije još uvek u marksističkoj literaturi dovoljno ocenjen.

J. A.

pruži

lenišem iz Banata. Pipali su žene oko struka, cerekajući se. Onda mu je prosuo mleko.

Jedan komad se otkotrljao niz nasip. Zoran siđe i stavi ga u džak. Još je bio prazan. A stanica je sve bliže. Tamo su lokomotive istresale šljaku. Gomile šljake i uglja. Vagoni su se spajali i punili. Vojka. Nije se smelo. FERBOTEN. Tamo je džak pun za dva minuta. Crno sunce. Išao je dalje, prilično brzo po pragovima. Njihova ravna površina je prijala bosim nogama. Sve bliže stanici. Tu ga je već bilo. Sagibao se od šine do šine. Čačkao prstima. Znoj je u sitnim kapljicama izbijao po čelu. Svrbelo je.

Juče je sa skele posmatrao Pančevački most. Sivi lukovi su virili iz vode. I kretali se ka Beogradu. I dimnjak električne centrale se kretao. Sve se polako kretalo. Sem skele. Čudno prividno kretanje. Prvi put je išao preko u Banat od kako je srušen most. Gledao je reku. Poznavao ju je dobro. »Ići ću danas tamo« — pomisli. »Kad napunim džak« — i požuri, ne gledajući. Zanese se: Virovi iza stubova mosta. Dživdžani u vrbacima kraj obale. Lov na štiglice. Opojni dremež što izaziva ta široka reka u njemu. Kad god je gazio plićacima Ada-Huje. Kad god je držeći udicu posmatrao njeno buđenje i njen purpurni smiraj. Da. Negde tamo pre. Znao ga je dobro. Svaki džbun i plićak na ovoj obali. Dunav. Kad nećujno klizi, slobodan i smiren.

Kad tutnji oslobođenim ledom. Ogroman i preteći. Uvukao se on u Zoranovo detinjstvo. I bio sve. Sav život u njemu, onaj prvi, bezbrižni. Poznavao je ribare, njihove mreže, njihove priče, uveče, kraj dimljive vatre protiv komaraca. Kad obalu napusti bučna gomila iz grada. Nju nije voleo, jer se u reci samo kupala. Nije shvatala njenu lepotu s večerj i s jutra. Nije to znala varoš. To je znao on. On, koji se rodio tu — na obali. Njegova obala.

Posle je glad proširila oči i uputila ga radu. Od kako je stari otišao („Ako je otišao“ — rekla je majka kad su se vratili sa skele „Nek ih ubija — pse“) glad ga je naterala da ostavi reku. Ne on sam. I život na njoj. Lenno besposličenije za koje više nije bilo smisla. Ali koje ga je sad potsećalo na to. Za trenutak, dovoljan da ga pokrene. Nije imalo smisla. Jer posle je video mnogo koječega. I nije mu više do toga bilo. Svuda samo FERBOTEN, FERBOTEN. Bio je često gladan. Udovi su mu se u poslednjoj godini izdužili neskladno i nespretno.

„Sunce je počelo da prži, džak je već težak“ sad ga je bilo puno. Veliko komade. Šljaka. Išao je...

„Oprau se u Dunavu“... Brzo je tovario ne dižući glavu. Nije čuo vrevu. Kosa je bila spleljena od znoja. Plava kosa crna od uglja.

„Voda je plava, bistra u rukavcu kod Ade...“ Onda ga nešto teško lupi u rame, kroz rame, u grudi... Nije čuo pucanj. Vrisak žene. Voda mu se učini bistra, plava, tamna, sve tamnija do potpunog mraka. I onda utonu sa glavom na džaku...

Ljuba PALIGORIĆ

pro et contra

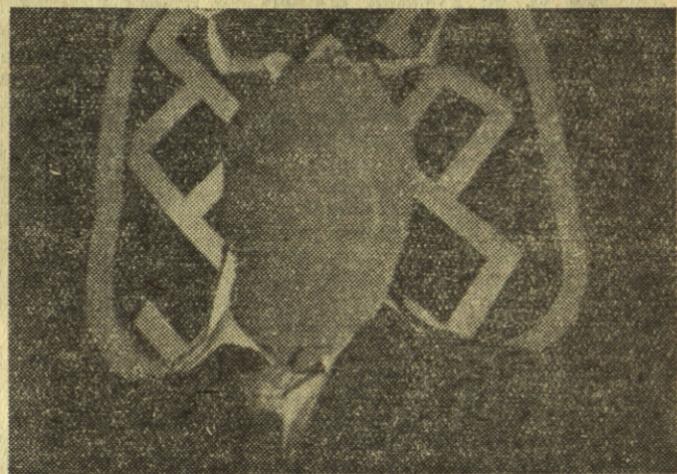
levi rakurs

Avangarda u beogradskom kino klubu

U subotu su u Kinoklubu prikazani filmovi koje su članovi kluba snimili u poslednje vreme. Prešao bih brzo preko jednog broja filmova, koji, ma kako da su pažljivo radeni sa zanatske, fotografske strane, predstavljaju nepotpuno korišćenje mogućnosti filmskog izvipljavanja. Radeni bez prethodno sigurno izgrađene pretstave o tome šta se hoće, bez razradene literarne podloge, predstavljaju prilazneje filmu sa strane upravo suprotne od one koja bi bila preporučljiva za ljude koji počinju da se bave sedmom umetnošću.

Izuzetak čine eksperimentalni filmovi »Volite se ljudi« R. Ivkova i film »Pečata«, od kojih poslednji predstavlja napor duha i rezultat tako nesrazmeran svemu što smo to veće videli da besumnje zaslužuje da se o njemu piše zasebno.

»Pečata« — eksperimentalni film studenta psihologije Dušana Makaejeva — polazi od jedne zaokrugljene filozofske ideje. Svi mi žimivo u nizu uslovnosti koje rezultiraju iz naše pripadnosti jednoj razvijenoj društvenoj organizaciji — visoko izgrađenoj nad ličnošću. Živeći u državi čovek je dužan da žrtvuje deo svojih prirodnih sklonosti, jednom rečju on se, kako je to Marks rekao, otudio od svoje ljudske prirode.

Tvorci »Pečata« izbegli su grešku dobrog broja avangardista koji su pokušavali da filozofiju direktno pretoče u film. Oni prvo svoje filozofske ideje izražavaju, bolje reći pretvaraju, u jasne i svakom dostupne literarne simbole. Građanin »X« rođen je u jednoj, lišenoj lokalnih boja, državi. Ali on još nije pravno rođen, dok mu bezlična (doslovan simbol) administracija ne utisne pečata »roden«. »X« polazi u školu. Opet primaju samo one koji imaju utisnut pečata. Jedan od dečaka nije žigosan. Istog trenutka kada otkriva svoju nogu na kojoj nema pečata, njega nestaje. On za administraciju ne postoji. U 19-oj godini »X« nastupa »službu mesa«. Godinu dana visi u sanduku okačen o drvo. »X« nalazi ženu. Polaze prema krevetu. Ali prethodno »treba nečija dozvola. Na čaršav im utiskuju: »Može«. Na kraju »X« se razboleva i umire. Državni medicinski tribunal overava »umro«. U sanduku »X« se zadovoljno smeši. Tužan humor na račun uslovnosti našeg života dobija u ovoj finalnoj sceni jednu duboku ljudsku boju.

Režija je uspešla da eksperimente filmskim efektima na način koji, sem u jednom slučaju (san koji odmara od tempa filma), nije ošteti ni prezentaciju ideje ni ostale umetničke komponente i to bi bio najveći kvalitet filma, koji mu je obezbedio vrednost širu od eksperimentalne. Vanredan izvor eksterijera, stilizacija koja je dala filmu jednu kosmopolitsku boju. Kamera Marka Babića funkcionalna, tretirana u tamnim ekspresionističnim bojama dala je nekoliko zaista izvršnih detalja.

Ove kvalitete filma priznala je i publika koja je prisustvovala

prvoj njegovoj projekciji. Ovaj film dobio je više glasova publike nego svi filmovi prikazani ovo veče, a duplo više nego drugi po redu film »Volite se ljudi«.

Očekivalo se da će žiri od nekoliko ljudi biti skloniji ovom inteligentnom eksperimentu od ovako širokog auditorijuma. Međutim, žiri je našao da je najbolji film večeri »Volite se ljudi« koji uistinu nije nesimpatičan film ali ne predstavlja ništa novo kao ideja, kao što predstavlja videno kao filmski eksperiment.

Nije moje da se isčudavam nad odlukom jednog internog žirija, niti bih to činio da žiri nije našao za zgonu da svoju odluku obrazloži. Po rečima izvestioca žiri svoju odluku nije zasnovao na čisto filmskoj nedoteranosti »Pečata« niti na opštem utisku o delu, što bi bilo najviše u meri njegove kompetencije. Nije našao čak ni da društvene ili idejne komponente ovog filma ne odgovaraju, što bi opet bilo makar više logično ako ne i opravdano. Žiri priznaje da je film dobar ali mu smeta stilski neujednačenost, jer se scene dosledno u realizmu smenjuju sa scenama žigosanja, koje su apstraktne i što se iz jednog realnog sleda događaja izvlači apstraktan zaključak.

Nastranu što se ovde ne možemo govoriti ni o kakvoj apstrakciji. Što se scene žigosanja ne mogu smatrati otpustanjem od onoga što žiri naziva realizmom, sem što je taj realizam ovde manje detaljan. Nastranu i to što je tvrđenje da se iz realnih događaja izvlači apstraktan zaključak u najmanju ruku »apstraktno« i neshvatljivo jer bi zaista trebalo biti vrlo mudar pa izvući kakav drugi zaključak od apstraktan. Nastranu to. Interesnije je što je žiri ako je iskren, priznao filmu vrednost da je zamerio metodima kojima se do te vrednosti došlo. Jasno je da se nikakav žiri pa ni ovaj beogradskog Kinokluba ne može stavljati u položaj učitelja ili smatrati da je veštiji poslu od stvaraoča.

Ova odluka žirija bezazlena po svojim posledicama zanimljiva je kao ocena, kao upadljiva diskvalifikacija vrednosti koja se bar u relacijama večeri činila nesumnjivo. Ovo što je rečeno na račun žirija i ne treba da bude ništa drugo od lična reakcija na jedno očevito i obeshrabrujuće neshvatanje.

D. Simić

Трибина:

КЊИЖЕВНОСТ — РАЗАРАЊЕ ПОЛИТИКА — САЖИМАЊЕ

„Сликати. Сликати. То је литература, то је уметност. Једина активност која тражи висину ситла и емоција. А ја немам висине емоција. Или да тачно кажем, моје етички вредне емоције не дивљају и не траже да их пустиш из кавеза душе. Њима је довољно да буду са мном и да ме греју у овј магли и на овом мразу. Нећу да сликам. Хоћу да пишем.

Кажем да сам неоригиналан, али ја ипак пишем јер је то нож којим пуштам крв животињама што ме опседају.

Довољно су ме учинили тужним и повученим, али ја нећу плести паучину око себе. Боље да је расечем изневши се на видело...”

Чудна тежња за лирским изразом који све више овладава књижевности све се више претвара у првенствено негативну манифестацију духа. Тачније речено — гранање литературе већ је такво да ми данас морамо прогласити за полулитературу сва дела симпатична и уравнотежена, због њихове уједначености и неконфликтности. Па чак и када се догоди да основни сукоб у човеку између страсне жудње за животом и борбе са несмислом патње и празнине која вуче у амбис несврскодног, буде разрешен чаробношћу пишчевог пера, ми смо остали хладни, непотресени, јер још увек у нама срце лупа бесомучно и када идемо стазама среће. И тада се осећамо контрадикторно унесрећеним... усамљеним...

Ништа ново нећу рећи ако утврдим да само дела са тешким осећањем трагике могу носити у себи клице оног средства за узбуђивање од кога нам на устима остаје горак укус крви, а на очима жар коприве. (Чак и када се догоди да племенита бића грофа Толстоја, волшебни аристократи, заплоче морем нежне среће, то ће бити највећи несрећници којих се икада дотакло наше узнемирено читалачко око. У седмом гимназије читајући о њиховим судбама гонимо се по соби као звери у кавезу, с муком суздржавајући сузе).

У складу са овом примедбом о изопачености уметничког израза (буржоаски декадентног) рећи ћу да је та уметност ЗАИСТА последица психолошке и социјалне декаденције у капитализму, јер су људи који је стварају рођени у злим и наопаким условима кад владају тешко искорењиве социјалне навике. Рођени у нелирско време, у време уморства, насиља, терора и зависти, — људи налазе утехе у разрачунавању са самим собом.

Да бисмо тачније одговорили на питање о односу између политике и књижевности, морамо разрешити питање: „Зашто се уметници разрачунавају са самим собом?“ Да ли је њихова жарка жеља да се што пре очисте, па да тек онда тако освежени, кратко потпишани, избрижани и умивени крену на освајање света будућности У ЛИТЕРАТУРИ.

Ако је то тако — уметност и политика идентичне су по својој суштини. Више нема шта да се дискутује и тачка. Уметност је само привидно негативно усмерена, она ће се опоравити, окренуће се у светлост чим буде покосила сав коров у прошлости, чим буде сваки од нас ослободио своју грешну капиталистички зачету савест. И уметност и политика иду истим правцем, само што је уметност у нешто примитивнијој фази.

Читав однос између уметности и политике, овако схваћен, могао би се сликовито замислити као пут два истраживача прашуме, који су већ превалили половину пута. Један несрећник сентиментално будаласт стално се окреће своје завичају и јада се. Желео би да се врати, иако је јасно да ће га тамо срести несавладљиве тешкоће. А други, разуман истраживач полази напред и ускоро ће се наћи на циљу. Сасвим је оправдано очекивати да у оваквој ситуацији, разумнији и

Зар је онда чудо што су у нескладу

крепоснији човек помогне своје другу, па да га макар силом одведе до циља. Овај ће му јадник после захваљивати бог зна како. Само, ето, сада не види ништа.

Да не бих потрешно био схваћен, напомињем да би ова слика могла бити остварива само када би се циљеви и путеви политике и уметности подударали. Али то није случај.

Уметност се све више бави јединком; сукобом јединке и друштва. У њој долази до тоталне дезинтеграције. Помало романтичарски да се изразим: због исчезвања племенске структуре нашег живота, сваки од нас постаје специфично језгро лирике. И баш то разједање јесте творац уметничког израза.

Томислав Гарић: Са Калемегдана

А шта је са политиком? Њен циљ је данас баш уништавање дефектних социјалних ситуација, које су ето творац уметничког израза. (Ако ми се на реч не верује, потсетићу читаоца на народну уметност у Србији. У школи су нас учили да је ишчезла. Али недавно смо могли прочитати у новинама да је ужасна погибија војника у ратовима довела до појаве чудне сликарске уметности на војничким споменицима у пољима).

Иако је доћи до закључка о апсолутној опречности између политике и уметности. Уметност је, према томе, опскурна и мистична радња која своје сокове налази у тренуцима деструкције света. Ја сам уопште присталица аналитичког пута у сазнавање света и отуда ми та напојеност на труљењу изгледа потпуно природна.

Мислим да ћу код ове тврдње наићи на отпор и да ће ми се покоји читалац успротивити говорећи: „Политика као синтетичка радња, радња којој је циљ уношење хармоније и бесконфликтности у социјалне односе, решиће баш својим прогресом и хуманошћу дословног карактера декадентне човекове сукобе. Сукоб породични, човека и друштва; питање централизације и децентрализације, слободе од свога ближњег и слободе од лишености друштва свога ближњег“.

И пошто их решава, да ли је НОРМАЛНО да уметност буде кочница, ма колико била интровертирана и аналитичка? Дали је уопште људско то бекство у минијатурни опис живота, бекство под микроскоп, где се више не

види велико социјално ткиво, где влада једна једина ћелија.

Ја заиста пристајем да се сложим са тврђом да је уметност која неизбежно пониче баш из социјалне сукобљености, обележена бекством, од социјално коректног решења. Али у исто време мислим да је она бекство у инферналне пределе, у таму топлу од суза паклених баш зато што њој није ни на крај памети да жуди за својим уништењем.

Јер, дозволићете да будем довољно уверен да ће свако остварење социјалног идеала, политичког сна, елиминисати лирски израз. Када се налазиш у лирској ситуацији, никакав лирски израз није ти потребан. Замислимо овакву нежну сцену: двоје младих се заволе на први поглед без икаквих стрепњи од маме и тате. Не преостаје им ништа друго до да оду у поље и да беру цвеће. Никакав лирски израз није им нужан. Можда ова замисао неће наићи на одобравање, али ја просто не могу да замислим песме о идеалној љубави док она траје.

Пошто смо дошли до перспективе, утопијске настројени због драге пријатељице ми маште, морамо признати да уметничкој књижевности прети умирање не само од утилитарности већ и од савршенијих животних форми до којих се дошло политичком акцијом. То је најближа веза између политике и књижевности. Та веза као што видимо није садржана у једносмерности њиховој, већ у контрапунктности.

Али дивљи живот, врење клипа на површини земље, није и апсолутно разрешив. Аветиње смрти, например, нема другог глоговог колца сем религије и уметности. Обе ове пријатељице на истом послу срећемо, што нас наводи на закључак да је уметност мислитка радња, а јер се ето, бави и чудним питањима с којима смо се срели као деца у цркви, гледајући гломазне румене и плаве иконе на којима смо видели да је седи брадати чикица на облаку засео међу вечношћу и међ нама.

Смисао живљења, реалност и опип ствари оком нас и нестанак у праху, остају законетка која се у својој силовости не да контролисати.

У оваквој литератури, која се не бави уском социјалном стегом, ми поново налазимо онај елемент мрачне анализе само са том разликом што политика са њом не стоји ниукаквом односу. Јер политика је реалнија и практичнија. Наравно, оправдано је поставити питање: „Па зар уметност нема исте циљеве као политика? Зар уметност није хумана акција?“ Одговор би био потврдан. Уметност је заиста хумана акција. Циљеви су јој подударни са циљевима политичким. Али ипак њени путеви ка ослобађању човека

Томислав Гарић: Ситуација

разорни су. „Па зар то није контрадикторно?“ Упитаћемо се сасвим оправдано. „Јесте“. То је једноставни одговор који би могао да смири сваку жуч у нама. Уметност је заиста контрадикторна. И ако је покушамо подврћи систему, једностраном тумачењу — грешићемо на силу.

Ослобођење личности, као циљ естетике, остварено нелепим средствима која се јављају у чудној савременој литератури не личи много на ослобађање, већ на анархију. Одговорити на питање да ли уметност нужно анархична, значи, одговорити да ли је постојећи однос између политике и уметности, између наше политичке личности, управан или опречан. Јер зна се да истинска политичка личност није анархична у вулгарном смислу речи.

Читамо Ану Карењину. Њевин одлази у поље да коси са сељацима, вршећи на тај начин једну акцију апсолутно исправну са политичке тачке гледишта. Поставља се питање, да ли је наша интелектуална претстава о истинској политичкој и социјалној хармонији коју срећемо у Њевиновој косидби присутна као чинилац уметничког уживања? По мом осећању текста, у Њевину остаје трагика и невидљиви песимизам. Чак и тихо и смирено бдење Њевина у селу улива тугу и јад у читаоца. Ови „мистични“ моменти у Ани Карењиној супротни су карактера од нашег емотивног и интелектуалног става. Читав систем симпатија и антипатија према Њевину, без обзира на то да ли смо ми за или против косидбе са сељацима, пада у воду, и основно што у нама остаје јесте жеља за ослобођењем од тешкоће, која се углавном изражава, као што сам већ рекао, — деструкцијом. Значи, та разореност је на свој начин чиста и ван специфичности нашег психичког фонда.

Не бих хтео рећи да уметничка дела јесу својом над-персоналношћу објективна. Она су ипак субјективна, јер својим мамљењем нагоне читаоца да се идентификује са јунацима. (А то је ствар секундарна).

Мислим да не би било на одмет, кад смо већ ту, да одговоримо на питање: „па добро, у шта се то ми претварамо? У какве монструме?“ Ако разоденемо бића из раскошних књига, видећемо да су то жива бића која су фаза на путу од клице до самрти. На путу који је упркос дивном цветању живота, и пут разарања.

И тако смо стигли на почетак свога текста: до тврдње да се чудна тежња за лирским изразом (све више) претвара у првенствено негативну манифестацију духа.

А политичка, рационална акција, ако је у својој правој форми изражена, јесте као што знамо — позитивна. Значи, да је сваки контакт литературе и политике само хронолошке природе, а заједничка им је црта што се обе одигравају на терену људског ослобађања. Међутим, по методама се битно разликују.

Не постоји чиста литерарна садржина. То је доказао Никола Милошевић, мој претходник на овој трибини, прошле суботе. Ја тврдим да постоји чисто уметнички метод ослобађања деструкцијом, што је контрадикторно (али ту се не може ништа). Отуда је непромишљен и јалов сваки псеудо-хуманистички покушај за констатацијама да се племенитост литературе може добити само средствима која су на политичком терену племенита.

Studenti i alkoholizam

Razgovor sa
D-r SMODLAKOM

1) Sta mislite, druze doktore, o po-
javi uzivanja alkoholnih pica i o opi-
janju studentske omladine?

Ta negativna pojava, koju nažalost
susrećemo dosta često, za svaku je
osudu, jer negativno deluje na čo-
vekovu ličnost, naročito u periodu
mladosti u plastičnom dobu, kada se
sve ćelije, tkiva, organi i sve funk-
cije izgrađuju i razvijaju.

Izgleda da naša omladina, specijal-
no generacije koje se danas nalaze
na Univerzitetu, nije dovoljno oba-
veštena o štetnosti alkohola. Te ge-
neracije su rasle i vaspitale se u pe-
riodu rata i neposredno posle rata
kad antialkoholna propaganda i zdrav-
stveno prosvetavanje nisu još bili
razvijeni. Zato su se lako i brzo na-
vikli na razna alkoholna pica kao i
na duvan, jer su kopirali i imitirali
starije. A navika je jedna muka, a
odvika dve.

Alkohol i duvan stvaraju naviku,
postaju stalna potreba, pretvaraju
čoveka u nikotinistu i alkoholičara.

2) Kakve su sve posledice od pi-
jenja alkoholnih pica?

Alkohol iz alkoholnih pica napada
sve ćelije nerva, ali naročito remeti i
uništava nerve. Baš zbog tog svog
dejstva na nervne ćelije, alkoholna
pica se piju. I u najmanjoj dozi ona
remete rad nervnih ćelija. To se is-
poljava u stanju opijenosti u eufo-
riji, u lažnom osećanju blagostanja
i dobrog raspoloženja. Zato ta pica
i spadaju u sredstva za uzivanje.

Kao sportski lekar dozvolite mi da
obradim pitanje štetnog dejstva al-
kohola na opštu fizičku i psihičku
kondiciju.

Utvrđeno je mnogim preciznim na-
učnim eksperimentima da i najmanja
časića alkoholnog pica smanjuje
sportsku i radnu sposobnost čoveka.
Alkohol opije i remeti rad onih ner-
vnih ćelija od kojih zavisi preciznost,
savršenstvo, tačnost i brzina. Koor-
dinacije sportskih i radnih pokreta, te
sportski i radni rezultati opadaju.
Međutim, karakteristično za alkohol
je baš to, što onaj koji je pod dej-
stvom njegovim ima lažni utisak da
se sve odvija bolje, lakše, brže, pre-
ciznije i savršnije, i da su rezultati
bolji. Zato mnogi prosti ljudi misle
da im u radu alkohol koristi.

To stanje lažnih utisaka dolazi us-
led toga što alkohol opija baš one
ćelije od kojih zavisi kriterijum, spo-
sobnost kontrole, analize, upoređiva-
nja vrednosti naših fizičkih pokreta i
psihičkih funkcija.

Sportisti individualnih sportova,
čiji se rezultati mere precizno što-
pericom, santimetrom, kilogramom
to tačno znaju. To su kroz dugi niz
godina proveravali. Zato oni apstiniraju
i ne piju alkoholna pica u pe-
riodu sportskih takmičenja. Kako se-
zona sportskih takmičenja traje sve
duže i duže, kako se ona proteže
kroz niz godina, to većina naših i
stranih sportista, naročito oni vrhun-
ski, ne piju i ne puše.

Ako želi da u životu postigne veli-
ke rezultate ma na kojem polju ljud-
ske delatnosti, na sportekom, umetni-
čkom ili intelektualnom, mora da ap-
stinira i da izbegava alkoholna pica
koja ruše čovekove vrednosti. Nema
velikih dela bez trezvenog života,
čistote tela i nervnog sistema.

3) Sta mislite kako da suzbijemo
lošu naviku pijenja?

Potrebno je svakako organizovati
na univerzitetu pametnu i smišljenu
zdravstvenu propagandu s razumnim
zdravstvenim prosvetavanjem, kako bi
se naša intelektualna omladina tačno
upoznala sa štetnim dejstvom alko-
hola i znala da se njemu suprotstavi.

Zatim bi trebalo stvoriti uslove na
Univerzitetu da se omladina bavi te-
lesnim vežbanjem i sportom. Pri to-
me pružiti im mogućnost da dođu do
jeftinih mlečnih proizvoda i ostalih
hranljivih bezalkoholnih namirnica.

Tako bi se postiglo vrlo mnogo u
vaspitanju pravih intelektualaca i
naprednih ljudi, koji treba baš da se
odlikuju time što svesno, razumno i
zrelo pristupaju rešavanju svih pro-
blema, pa i problema svoga stava
prema alkoholnom pitanju.

VEĆE POEZIJE NA TEHNICI

U ponedeljak 7. o. m. u dva-
deset časova u društvenom klu-
bu Tehničkog fakulteta čitaće
pesme Majakovskog, Jesenjina i
Bloka, članovi Jugoslovenskog
dramskog pozorišta Bosiljka Boci
Olga Spiridonović i Branko Pleša.

Student u slici i reči - Student u slici i reči

Sretenu Peroviću studentu
književnosti, objavljuje ovih
dana »Narodna knjiga« sa Ce-
tinja knjigu stihova. Ovo je
već druga knjiga stihova ovog
mladog crnogorskog pesnika.

Predavanje o Kolumbiji na Pravnom fakultetu

U Beogradu je proteklih dana
boravio Žerman Lozano, student
iz Bogote (Kolumbija) koji se
nalazi od 1952 god. na putu oko
sveta kao dopisnik opozicionog
lista »Epoca«. Za vreme boravka
u Beogradu, naročito se intere-
sovao za sistem izučavanja dru-
štvenih nauka na našem Uni-
verzitetu. Udruženje studenata
prava organizovalo je s njim di-
skusiju u toku koje se ispoljilo
veliko interesovanje za rad Ko-
munističke partije kao i za uslo-
ve studiranja u Kolumbiji. KP
Kolumbije je prinuđena da radi,
prema rečima Lozana, u dubo-
koj ilegalnosti. Zbog slabog in-
dustrijskog razvoja, orijentisana
je uglavnom na seljaštvo, kod
koga sve više sazreva svest o po-
trebi borbe za nove odnose. Zbog
teških materijalnih uslova za
studiranje, na Univerzitetu se
nalazi veoma mali broj studenata
radničkog i seljačkog porekla.
Otuda i potiče slabost postojeće
federacije studenata, budući da
ona bogatima nije potrebna.

Žerman Lozano je iz naše ze-
mlje otputovao u Grčku a odatle
će preko Sirije i Pakistan
produžiti na Daleki Istok. U Ko-
lumbiju se vraća tek 1957 go-
dine.

VANREDNA GODIŠNJA SKUPŠTINA KUD-a
»BRANKO KRSMANOVIĆ«

U nedelju, 30-og oktobra, održana je vanredna godišnja
skupština KUD-a »Branko Krsmanović«, na kojoj je donet
okvirni program proslave desetogodišnjice društva.

Centralna proslava društva biće u martu mesecu. Ona
će biti, između ostalog, obeležena i gostovanjem Akadem-
skog pozorišta Zagrebačkog sveučilišta, Plesnog orkestra
Ljubljanske univerze i folklornog ansambla Sarajevskog ili
Skopskog univerziteta.

Na slici: članovi ansambla modernog baleta, koji će
u toku proslave pripremiti »Romansu« od Hačaturijana,
»Indisku pesmu« od Rimskog-Korsakova i »Slike sa izložbe«
od Musorgskog.

M. S. V.

Vi sigurno mislite da je ovo
detalj neke studentske men-
ze, kao što je na primer, »Ve-
ra Blagojević« ili pak »14 de-
cembar«. Ako ste to pomi-
slili prevarili ste se. To je
studentski restoran univerzi-
tetskog naselja u Parizu kao
što je izgledalo ovog leta.

Prošlih godina na Novom
Beogradu pokraj studentskog
grada autobus je imao samo
svoju stanicu, a danas se po-
kraj stanice nalazi novopodig-
nuta moderna čekaonica. Na-
lici: Čekaonica na Novom Be-
ogradu.

PISMA STUDENTU

Ekspanzija šumarskog fakulteta

Druže uredniče,

Posle ukidanja Više saobraćaj-
ne škole, Šumarski fakultet je
dobio zgradu na Banovom Brdu.
Prema ugovoru o primopredaji
zgrade, samostalni saobraćajni
otsek je dobio dovoljno prostora
u istoj zgradi za svoje stu-
dente. Ali posle konačnog zavr-
šavanja zgrade, Saobraćajnom
otseku je ostalo samo devet pro-
storija: dve su pretvorene u ma-
gacin za neiskorišćen inventar,
dve su vežbaonice, jedna je slu-
šaonica, zatim prostorija za dru-
štveni klub i za biblioteku. Me-
đutim, ekspanzija Šumarskog fa-
kulteta ovim nije bila okončana.
Prošle godine je došlo do potpi-
sivanja novog ugovora, po kome
je saobraćajni otek trebalo da
se iseli iz zgrade na Banovom
Brdu do 1 septembra. Kako je
sekretarijat Šumarskog fakulteta
imao konkretan ugovor u ruka-
ma, a pošto Saobraćajni otek
nije bio iseljen u ugovorenom
roku, on je posle radnog vreme-
na, kada u prostorijama saobra-
ćajnog oteka nije bilo nikoga,
izbacio nameštaj svojih »potsta-
nara« u hodnike, uselio te pro-
storije, a brave na vratima iz-
menio. Ostavljene su privremeno
samo tri prostorije: u jednoj je
sekretarijat oteka, u drugoj se
održavaju ispiti i vežbe, a u tre-
ćoj, najvećoj, nabacan je mili-
onski inventar Saobraćajnog ote-
ska.

Da li su te prostorije bile ne-
ophodne Šumarskom fakultetu?
Šumarski fakultet, uzimajući pri-
zemlje koje još nije dovršeno,
ima preko 150 radnih prostora
za ukupno 269 svojih stu-
denata. Takvim bogatstvom pro-
storija teško se može pohvaliti
ma koji fakultet u svetu. Pa i
pored toga što imaju dovoljno
prostora, i što su Saobraćajni otek
sveli samo na tri prostorije,
oni su nedavno sekretaru saobra-
ćajnog oteka uputili akt kojim
se zahteva iseljenje iz zgrade
najdalje do 1 oktobra.

Prvi oktobar je prošao, a Sa-
obraćajni otek još koristi 35 km²
prostora za ispite i vežbe, a i po
koji diplomac nade rešenje svoje
stanbene krize.

Na kraju ovog mog dopisa do-
daću i nekoliko pitanja: Da li
ima izlaza iz ovakve situacije za
studente Saobraćajnog oteka?
Ko je kompetentan da nade iz-
laz? Da li može zgrada Šumar-
skog fakulteta na Banovom Brdu
da bude racionalnije iskorišćena
u ovoj krizi prostora u kojoj se
trenutno nalazi Beogradski uni-
verzitet.

M. N. student
saobraćajnog oteka

Primedba redakcije:

Mi smo došli do zaključka da
je rešenje vašeg problema mo-
guće naći samo u dogovoru sa
Šumarskim fakultetom, koji —
ako ima samo 269 studenata a
oko 150 radnih prostorija — mo-
že da ustupi nekoliko prostorija
149-torici studenata Saobraćaj-
nog oteka iz poslednje genera-
cije koji se nalaze pred diplom-
skim ispitom.

DUŠAN MAKAVEJEV I MLADEN KOSTIĆ U ZAGREBU

Dušan Makavejev i Mladen
Kostić, apsolvnti psihologije
otišli su ove nedelje u Zagreb na
savetovanje o porodičnim odno-
sima koje organizuje Savet za
staranje o deci i omladini Jugo-
slavije. Oni će referisati o rezul-
tatima jedne ankete sprovedene
među 500 studenata o stanju nji-
hovah roditelja prema polnom
vaspitanju svoje dece.

ŠKOLSKA KNJIGA

ZAGREB, ILICA 28

„ŠKOLSKA KNJIGA“ ZAGREB, Ilica 28

STRUČNA LITERATURA I UDŽBENICI ZA SVEUCILIŠTE I VIŠOKE ŠKOLE

MEDICINA, VETERINA

Saltukow: Specijalna patološka morfologija
Dio I II i III. — rasprodano

Dio IV. Probavni putovi — — — — 380
Dio V. Probavne žlezde i potrbušnica — — — — 380
Dio VI. Mokraćni organi — — — — 330
Dio VII. Spoljni organi — dojka — — — — 750
Dio VIII. Endokrine žlijezde — — — — 540
Dio IX. Organi za kretanje (kosti, mišići) — — — — 560

Botteri: Interna medicina. I knjiga: Bolesti srca, pluća i bubrega — — — — 1.100
uvezano u poluplatno — — — — 1.200

Botteri: Interna medicina, II knjiga: Bolesti krvotvornih organa, bolesti probavnog sistema, bolesti zbog nedovoljne prehrane, endokrinih žlezda u metabikutna — — — — 1.920

Spišić: Otopedija — — — — 940

Vidaković: Opsertičko-ginekološka propedeutika — — — — 310

Gjanković: Osnovi opće kirurške dijagnostike (Kirurška propedeutika) I dio — — — — 560

Gjanković: Kirurška propedeutika, specijalni dio. Anamneza, inspekcija, palpacija te posebne metode pregleda i kliničke pretrage u dijagnostici specijalnih bolesti u kirurgiji — — — — 1.000

Pinter: Fizikalna kemija za medicinare — — — — 250

Bubanović-Pinter: Praktikum medicinske kemije, svezak I: Anorganski, organski i opći dio — — — — 190

Bubanović: Praktikum medicinske kemije, svezak II: Biokemija — — — — 190

Bubanović: Kemija za slušaće kemije, medicine, veterine i farmacije. Knjiga II. Organska kemija svezak I. Opći pregled organskih spojeva — — — — 110

Kopač: Patološko-anatomska sekcija i temelji dijagnostike na truplu — — — — 35

Sielbersiepe-Berge: Specijalna kirurgija za veterinare i studente — — — — 190

Faddeev-Poljanskij-Sinev-Skorodunov: Unutrašnje bolesti domaćih životinja cijelo platno — — — — 200
poluplatno — — — — 180

Babić: Udžbenik veterinarske parazitologije (helmintologije i arahno-entomologije), I dio: Uvod u parazitologiju i kazalo (za čitavu knjigu) — — — — 105

VIII dio: Insekta (kukci) — 249. — 330. str. — — — — 100

Gjanković: Školski zavoji — Priručnik za slušaće med. fakulteta, srednjih medicinskih škola, škola za sestre pomoćnice, polaznike tečaja za prvu pomoć i PAZ-a — — — — 710

MATEMATIKA, FIZIKA, KEMIJA

Kurepa: Teorija skupola — — — — 190

Marković: Uvod u višu analizu II. dio — — — — 495

Posebno samo 3. svezak II. dielja — — — — 180

Uvod u višu analizu I. dio, novo izdanje u štampi

Supek: Teorijska fizika i struktura materije, I dio — — — — 410

II dio — — — — 410

Niče: Deskriptivna geometrija — — — — 290

Niče: Perspektiva — — — — 230

Pajić: Fizička mjerenja, II dio — — — — 120

Simonart: Uvod u opću mikrobiologiju — — — — 170

Herak: Uvod u kemiju za studente više pedagoške škole — — — — 190

Fišer-Herman: Kliničko-biokemijske pretrage u štampi

Ječmen: Uvod u galensku farmaciju — — — — 690

Supek: Tehnologija s poznavanjem robe. Knjiga I: goriva i anaroganske grane industrije — — — — 320

MINERALOGIJA I PETROGRAFIJA, GEODEZIJA, ARHITEKTURA I GRAĐEVINARSTVO

Tučan: Opća mineralogija — — — — 250

Tučan: Specijalna mineralogija — — u štampi

Herak: Paleobotanika za geologe i biologe — — — — 260

Čubranić: Viša geodezija — — — — 700

Marić: Petrografija za studente arhitekture, građevinare likovne i primjenjene umjetnosti — — — — 170

Strižić: Arhitektonsko projektovanje, I dio: Opća razmatranja, Stanovanje — — — — 500

Strižić: Arhitektonsko projektiranje, II dio: Problematika individualnog i kolektivnog stanovanja — — — — u štampi

Alačević: Građenje željeznica (izdanje 1950). — — — — 100

ELEKTROTEHNIKA

Nürnberg: Ispitivanje električnih strojeva — — — — 290

Carter: Jednostavno preračunavanje elektrotehničkih prelaznih pojava (Elementarna obrada prelaznih problema u električnim linearnim sklopovima pomoći Heavisideova operatorskog računa — — — — 180

Woodruff: Principi prijenosa električne energije — — — — 500

Požar: Ekonomična raspodjela opterećenja u elektroenergetskom sistemu. Osnovi za praktičan rad elektroenergetskih dispečera — — — — 290

Fečzce: Privredni račun samoupravnih pogona u elektroenergetskom sistemu — — — — 164

Dabac: Elektrotehnički rječnik (njemačko-hrvatski i hrvatsko-njemački) — — — — 390

AGRONOMIJA I ŠUMARSTVO

Tavčar: Osnovi genetike — — — — 490

Kraljić: Ekonomski elementi proizvodnje socijalističkog šumarstva — — — — 520

Kovačević: Primijenjena entomologija I. knjiga: Opći dio — — — — 140

II. knjiga: Poljoprivredni štetnici — — — — 390

Mohaček: Organska kemija za studente agronomije i šumarstva — — — — 190

Neidhardt: Osnovi geodezije III dio: Trigonometrijska, poligonska i linijska mreža te snimanje detalja — — — — 110

Fantoni: Strojevi i pilane — — — — 200

Horvat: Sumske zajednice Jugoslavije — — — — 63

Vouk: Fitologija I. (Opća botanika) — — — — 140

PRAVO, SOCIOLOGIJA I EKONOMIJA

Eisner: Međunarodno privatno pravo, I — — — — 450

Andrassy: Međunarodno pravo — — — — 550

Prokop: Odnosi roditelja i djece po zakonodavstvu FNRJ — — — — 200

Frank: Teorija i praksa kaznenog prava s obzirom na Krivični zakonik FNRJ — — — — 535

Tintić: Osnovi radnog prava — — — — 450

Vuković: Opći građanski zakonik s novelama i ostalim nadnadnim propisima — — — — 700

Vuković: Interpretacija pravnih propisa — — — — 160

Vuković: Osnovi stvarnog prava — — — — 100

Rastvočan: Pregled našeg privrednog razvitka (Od jedinstvenih cijena do planiranja samo osnovnih proporcija) — — — — 150

Horvat: Rimsko pravo I. Pregled rimske povijesti pravo osoba, obiteljsko i stvarno pravo — — — — 250

Horvat: Rimsko pravo II. Obvezno pravo, nasledno pravo i rimski civilni proces — — — — 250

Mirković: Ekonomska struktura Jugoslavije 1918—1949/50. — — — — 77

Sirotković: Novi privredni sistem FNRJ — — — — 200

Sirotković: Planiranje proširene reprodukcije u socijalizmu — — — — 70

Čalić: Planiranje privrede FNRJ. Predavanja održana na Ekonomskom fakultetu u školskoj godini 1949/50. — — — — 77

Pulićević: Sociološke teme — — — — 160

Serdar: Uvod u statistiku stanovništva — — — — 150

Dobrić: Industrijska statistika — — — — 450

Karli: Nauka o finansijama I. Rashodi, prihodi i budžeti kapitalističkih zemalja — — — — 150

Račić: Nauka o novcu — — — — 500

Čulinović: Razvitak jugoslovenskog federalizma — — — — 210

Čulinović: Državnopravna historija jugoslovenskih zemalja 19-og i 20-og vijeka (Hrvatska i Slavonija, Istra, Srpska Vojvodina, Slovenija, Bosna i Hercegovina, Država SHS) — — — — 410

Čišomović: Državnopravna historija jugoslovenskih zemalja 19. i 20. vijeka (Srbija, Crna Gora Makedonija, Jugoslavija 1918 1945) — — — — 410

Bičanić: Počeci kapitalizma u hrvatskoj ekonomici i politici — — — — 80

Bičanić: Počeci kapitalizma u hrvatskoj ekonomiji i politici — — — — 80

Bičanić: Predavanja iz ekonomike FNRJ I. dio — Uvod — — — — 100

II dio — Narodna imovina — — — — 100

Vranić: Matematika za ekonomiste I. knjiga Privredna matematika i osnovi više matematike — — — — 450

II Financijska i aktuarska matematika — — — — 300

Serdar: Da li FNRJ postaje agrarno-uvozna i industrijsko izvozna zemlja? — — — — 200

KNJIŽEVNOST, HISTORIJA, FILOZOFIJA, STRANI JEZICI

Zbornik radova Filozofskog fakulteta 1954 g. — — — — 200

Zbornik radova Filozofskog fakulteta 1952 g. — — — — 200

Antologija Filozofskih tekstova s pregledom povjesti filozofija — — — — 380

Scrittore: Italijani (Izbor iz talijanskih pisaca I deo dinara 100; drugi deo dinara 150; treći deo dinara 110; četvrti deo dinara 150; peti deo dinara 160; šesti deo dinara 180 i sedmi deo dinara 150.

La critica letteraria italiana (Izbor iz talijanske književne kritike) I deo 250 II deo 250.

Deanović: Avviamento allo studio dei dialetto di Rovigno d Istria (Grammatica) Testi — Glosario — — — — 150

Kirac: Korrispondenza commerciale italiana. Letture e vocabolari (Talijansko trgovačko dopisivanje — Stiva i reči) — — — — 180

Jernej: Talijanska gramatika I deo (Za početnike). — — — — u štampi

Novo izdanje — — — — u štampi

Jernej: Talijanska gramatika II deo — — — — 280

Filipović: Engleski izgovor, fonetski udžbenik za studente engleskog jezika s vježbama i rječnikom izgovora — — — — 500

Britha-Grgić: English for Everybody, Engleski za svakoga) — — — — 175

Urban Marijan: Foreign Trade Correspondence (Englesko trgovačko dopisivanje) — — — — 200

Batušić: Francusko poslovno dopisivanje — — — — 350

Istorija Naroda Jugoslavije, I knjiga (od preistorijskih vremena do početka XVI veka) — — — — 960

Majnarić: Demostenov Prvi olintski govor — — — — 55

An easy way business English — — — — 250

PREPORUČUJE SVOJA IZDANJA

POSLE BEČKE UTAKMICE

MOGLO JE BITI I GORE

NA ADRESU SAVEZNOG KAPITENA:

DOKLE?

(O) (P) (S) (T) (U) (V) (W) (X) (Y) (Z)

Kad ovo budete čitali, poraz u Prateru paše već u zaborav — po onom starom principu — o rdavom se ne govori. I obratno — da smo nekim slučajem pobedili (a mogli smo) još i dan danas opširno bi se pisalo, komentarisalo, naš bi se futbol kovao u zvezde, zvezde našeg futbala bile bi proglašene meteorima.

Međutim, do te astronomske pojave nije došlo iz prostog razloga što su Austrijanci stvar spustili na zemlju, zaigrali kako valja i sačuvali tradiciju Pratera.

KAKO IZGLEDA NAŠA TRADICIJA

Svaka zemlja u kojoj se igra kakav-takav futbol ima i neku tradiciju u vezi sa njim. Tako su jedni nepobedivi na svom terenu, drugi su opet nadmoćni u susretu sa određenim rivalom iako je on opšte priznat kao bolji itd.

Ima i naš futbol svoju tradiciju: gubimo utakmice kada svi očekuju pobjedu, igramo nerešeno mada je poraz bio neminovan i dobijamo kada se to najmanje moglo očekivati.

Nekoliko izuzetaka samo još više potvrđuju pravilo da mi imamo tradiciju koja se zapravo zove netradicionalnost.

BEČ UOČI UTAKMICE

Kada sam saznao da idem u Beč kao izveštač našeg lista do utakmice je ostalo svega tri dana — sasvim nedovoljno vreme da se izvade vize, nabavi karta i za put. Zato nije ni čudo što sam tek u subotu popodne u prepunom vozu za Beč uspeo da pregledam novine i utvrdim da smo, iako se utakmica igra tek sutra sasvim sigurno pobedili sa najmanje tri gola razlike. Da ne bih slučajno pao u nedoumicu kako je to ono »što je bilo milo« isto sam video i u bečkim

Unsere Tips:

Wien: Jugoslawien—Oesterreich 4:1

Wien—Tirol 8:2 (Bundesländer-Meisterschaft)

Agram: Jugoslawien B—Oesterreich B 6:1

Belgrad: Oesterreich—Jugoslawien (Nachwuchs) 2:2

Ergon-Traubenzucker

Prognoza u zvanično oštampanom programu za utakmicu dala je sve šanse našim reprezentacijama.

Neke beleške o nekim stvarima koje se odnose na utakmicu a više na događaje oko nje

va. Posle pobjede, koju niko nije očekivao, austrijski navijači, kako to pišu bečke novine, priridili su narodno veselje; mi bi to pre mogli nazvati pljeskom su pozdravili pobednike.

Inače za vreme utakmice, a naročito u poluvremenu, na stazi oko stadiona prava je promena. Mladići i devojke šetaju se pod ruku i time pružaju očigledan dokaz pred šezdeset hiljada gledalaca o svom statusu zaljubljenih. Čim se igrači sklonu sa terena nastupe budući »reprezentativci« od 8—12 godina starosti i šutiraju na gol do besvesti. Policija se i ne trudi da ukloni ove mališane sa terena jer i da hoće ne bi mogla, pošto tribine nemaju nikakvu ozbiljniju ogradu — sem simbolične grede koja se može prekoračiti. Uzgred budi rečeno, Bečlije ne smatraju da je šetnja po terenu bogzna kakva atrakcija i to prepuštaju onoj vrsti sveta što se kod nas naziva »grafikonima«.

PAUZA IZMEĐU DVA POLUVREMENA ATRAKTIVNIJA OD SAME IGRE

Naši su igrali loše, nepovezano i ispod svojih mogućnosti. Austrijanci nisu igrali briljantno, ali zato složno, brzo i požrtvovano. To smo uglavnom čuli, pročitali ili videli. Za vreme utakmice naša želja da pobedimo polako se pretvarala u želju da bar izjednačimo, pa da održimo s mukom postignuto izjednačenje i na kraju da se bar spreči ponovna katastrofa u Prateru.

Posmatrati devedeset minuta rastrzanu igru našeg tima i uzalud očekivati neki lep potez — razočarenje je za sve one koji su prevalili toliki put. Zato nije ni čudo što su 15 minuta pauze između dva poluvremena ostali kao jedini interesantni trenuci u Prateru.

Nekoliko velikih firmi, sa svojim avionima, zaspali su gledaoce raznim poklonima bačenim pomoću padobrana. Urnebesno smejanje posmatrača, nadjačalo je navijačke poklike za vreme igre, jer uhvatiti padobran bilo je skopčano sa mnogo teškoća i dovelo je one koji su se okomili da prigrabe najlon paketiće u vrlo smešne situacije.

RAZOČARALI SMO BEČLIJE — OVAJ PUT ZAUVEK

— Kada opet dode vaša reprezentacija u Prater nećete imati ni 5000 posmatrača — rekao mi je jedan Austrijanac koji nije nikakav funkcioner austrijskog fudbalskog saveza već običan gledalac i prema tome prilično merodavan da daje ovakve izjave. Naduvana, od naše i austrijske štamppe, plava jedanaestorica pružili su igru koja ne vredi 50 šilinga (preko 500 dinara po zvaničnom kursu) kolika je bila cena stajanja.

STA ĆE DONETI PARIZ

Za nešto više od nedelju dana naša reprezentacija odlazi u Pariz. Poučen iskustvom u Beču, naši odgovorni fudbalski funkcioneri verovatno će preduzeti mere da se u timu nešto promeni, jer sad više ne postoji onaj famozni razlog »tim koji pobeđuje ne menja se«. To se pre svega odnosi na »Vojvodine« predstavnike u reprezentaciji, koji prvi moraju pasti pod udar revizije. Tasić, Ljubenović i Toplak čekaju pred vratima saveznog kapitena da ih pusti bar u pretsoblje. Francuzi su tvrdi orah, njih još nijednom nismo glatko pobedili.

BEARA Nije kriv za primljene golove

DOKLE?

a može se ovaj put dogoditi i da izgubimo. Potpuno sam siguran da praterski poraz nije samo posledica samouverenosti igrača. Prvo poluvreme dalo je lekciju, i ako je neko samouveren imao je prilike da se brzo izleći. Drugo poluvreme dalo je mogućnost rehabilitacije. Da su igrači stvarno bili u formi, da je ceo tim bio uigran kako treba, mi se ne bismo obrukali.

V. FILIPOVIC

Studenti sportisti

VELIKI BORAC

Razgovor sa MUGOSOM

Odjeknuo je pucanj startera. Počela je trka na 1000 metara. Napred je Dovijanić, koji »vuče« prvih 400 m svog klubskog druga Mugoša. Tempo je oštar. U drugoj deonici Mugoši pomaže Sabati. Mugoša odlično trči, na njemu se ne primećuje umor i evi 100m. do cilja, divan sprint i završava se jedna od velikih trka državnog rekordera Veliše Mugoše. Kakav je rezultat? Da li je blizu rekorda? Čekali smo dok sudije nisu objavile 2:24,2 — izjednačen jugoslovenski rekord. Bez protivnika, uz pomoć drugova, protiv same štoperice. Zaista sjajno!

Pričekali smo da se Veliša malo odmori, onda smo mu prišli. Vrlo rado i ljubazno nam je izišao u susret rekavši: »Samo me malo sačekajte da malo istrčim, vi to razumete«. Istrčao je lako nekoliko krugova, potom smo počeli razgovor. Zeleli smo na samom početku da saznamo nešto o njegovim prvim koracima ka vrhu jugoslovenske atletike.

— Trčao sam — počeo je on — svoju prvu trku na 1500 m. u Sarajevu u patikama i završio je sa 4:12,2, zatim drugu u Beogradu na stadionu »Zvezde« 4:0,9. Kasnije kao junior postizem u Borovu na 800m. 1:58,5, a na 1500 4:0,6.

— Da li ste se pre toga aktivno bavili nekim drugim sportom? — Samo malo fudbalom kao mališan, a kroseve sam pre toga trčao.

Voleli smo da čujemo nešto o njegovoj najtežoj i najmilijoj tr-

ci. Malo se tu nećkao, zamislio se, nije izgleda nikada tako strogo svoje trke diferencirao, ali je ubrzo počeo:

— Čini mi se da mi je najteža trka bila ona na internacionalnom prvenstvu Beograda juna meseca, kada je Rožaveldi trčao. Zaista, sećamo se te trke, oživljavamo uspomenu na nju.

Rožaveldi je tada išao na evropski rekord. 800m. ga je »vukao« naš Gajšek. Tempo je bio ubistven za naše atletičare. Iza Rožaveldija, iako bolestan, dugo je bio Mugoša, ali na domaku cilja posustao je, Radišić ga prelazi, a Mugoša je skoro teturajući se prošao kroz cilj i pao na stazu. Nije imao više snage da se održi na nogama.

— A najmilija?

— Hteo sam se u Bukureštu radovati, postigao sam 3:45,8, ali nisam stigao prvi. Draga mi je pobjeda nad Levandovskim, zato što sam je izvojevao pred svojom publikom, pred svojim kolegastudentima.

Kako je sa vašim treningom? — Treniram svaki dan jedan sat. To je savremeni intervalni trening. Praktikujem vrlo kratke pauze posle trčanja deonica. Inače, treniram bez šablona, po osećaju. Volim da trčim skoro sve: 400m. 800m. 1000m. 2000. a trening podešavam prema 1500m. Od svetskih asova uzimam samo nešto za sebe, ono što mi odgovara.

Nepotpun bi bio ovaj naš razgovor sa Mugošom ako se ne bi posebno ukratko osvrnuli na njegove dosadašnje uspehe. Vrlo br-

zo je ušao u red naših najboljih atletičara. Već 1953 god. obara rekord na 800 metara u dvomeću državnih reprezentacija Jugoslavije—Finske. Rezultat 1:50,4 svakako je predstavljao veliku vrednost. Docije obara rekord na 1000 metara sa 2:24,2, a na 2000 m. postiže 5:14,4 — takođe nov rekord. Othenhajmerovih 3:47,0 stalno je opsedao. Prošle godine postiže u Finskoj 3:47,8 ali ta godina prolazi bez novog rekorda na 1500 m., iako je bio stalno u opasnosti.

U ovoj godini Mugoša je imao najviše uspeha. Cele sezone je bio u konstantnoj formi, a pri kraju je naročito dobro trčao. Po stigao je nekoliko pobjeda na međunarodnim takmičenjima, a zatim oborio rekord na 1500 m. sa 3:46,2 u Budimpešti, a oktobra meseca u Bukureštu trči ovu stazu za 3:45,8. Ovaj rezultat i u današnjim uslovima velikog napona svetske atletike predstavlja vanredno dostignuće. Trčao je 3000 m. bolje od jugoslovenskog rekorda (8:12,2), a u trci »Oslobodenje« pobedio je naše najpoznatije dugoprugaše. Sve ovo naj očitiije dokazuje da je Mugoša bio naš najuspešniji atletičar u ovoj godini. To je sve postignuto, sa treningom jedan put na dan, a prelaskom na dvokratni dnevni trening Mugoša će postići još više uspeha i naći sebi dostojno mesto među evropskom srednjepругаškom elitom.

Ljubomir KUZMANOVIC

Mnogo nam je trebala pobjeda u Prateru. Pobjeda dostupna našim mogućnostima, pobjeda koja bi efektno krunisala jednu bogatu fudbalsku sezonu: osvajanje zvučne titule evropske fudbalske vesile broje dva, za ovu godinu.

U finišu, u odlučujućoj borbi, pokleknuli smo. Nisu li zadnje utakmice našeg državnog tima od ovoga već stvorile pravilo? Tradicionalno pravilo prokockanja najvećih šansi.

Niko u sportu, pa i u vrhunskom, kakav je naš futbol, ne traži samo pobjedu. Ali krivulja na grafikonu naših uspeha je tako vratolomno strelovita, da to postaje zabrinjavajuće.

Rešenju ovog problema se kod nas uvek prilazilo posle neuspeha. Možda je to i razumljivo. Prošlogodišnji poraz ga je učinio još aktuelnijim. I sa još jače potertanim: dokle?

Ovo je pokušaj davanja priloga diskusiji o jednom paradoksu našeg futbala, već tretiranom u našoj sportskoj štampi. Po mom mišljenju: površno i netačno. Pokušaću da konkretno dokumentujem moje tvrdnje:

Novosadska »Vojvodina« je danas kostur našeg državnog tima. Daje najviše stalnih reprezentativaca (Boškov, Krstić II, Rajkov i Veselinović). Ostali naši vrhunski timovi daju manje igrača: »Partizan« (3—4), »Crvena Zvezda« (2), »Dinamo« (1—2), »Hajduke« (1) i BSK (—). Nabrojao sam pet klubova koje smatram boljim od »Vojvodine«. Tačnije: koji su sami, svojim dosadašnjim uspesima u državnim prvenstvima i kup-takmičenjima to pokazali.

Naša sportska štampa je zapazila taj paradoks i solomonski ga prokomentarisala: »Vojvodina« je, neujednačena ekipa.

Ovo tvrđenje je tačno samo utoliko, što je razlika u kvalitetima jedanaestorice primetna kod svih naših ligaša. Ali ne ako se navodi kao razlog neuspeha »Vojvodine«. Jer, razlike u klasi između četvorice njenih reprezentativaca i ostalih njenih fudbalera (Vasića, Selene, Milovanova, Ivoša i dr.) nije takva da bi mogla postati primer, ili čak razlog.

Slažem se, da su mogućnosti »Vojvodine« iznad uspeha koji je dosada imala. Verujem da se to može objasniti, jedino necelishodnošću načina njenog igranja. Sistemom koji je i suviše zasno-

van na principu davanja širokih mogućnosti pojedincima za lično isticanje. Napravno, na štetu celine, jer je futbol igra u kojoj je značaj kolektivne saradnje i uigranosti ne manje važan od individualnih sposobnosti pojedinaca. To je, po mom mišljenju, ključ za rešenje zagonetke »Vojvodine« i otkrivanje tajne radanja i sijanja njenih »zvezda«. Ne bi li se i u našim ostalim klubovima (i u njima ima i te kako talentovanih mladića) stvarale takve zvezde da kod njih, značaj skupne igre nije jače akcentovan. Možda bi se na načinu i sistemu igre »Vojvodine«, trebalo još duže i ozbiljnije osvrnuti nego što sam ja to činio. Jer sasvim je prirodno što su sve negativne osobine toga kluba njeni reprezentativci preneli i u naš državni tim.

Zablistati pa zatajiti nije osobina velikog tima. Takav bar ne sme da bude naš državni tim. Izvesna konstantnost forme i postignutih rezultata, naročito u odlučujućim susretima, nužno su potrebni za punu međunarodnu afirmaciju našeg futbala, koju katkad, nepotrebnim porazima, dovodimo u pitanje.

VLADIMIR MATOVIĆ

Prominenten-Tips

Haben wir gegen Jugoslawien Chancen? Malik, Austrias Goalgetter, sagt ja. Er glaubt, daß wir es „dermachen“ werden. Auch für die Spiele in Agram und Belgrad ist er durchaus optimistisch eingestellt. Seine Tips lauten:

Österreich—Jugoslawien 2:1
Jugoslawien B—Österreich B 1:1
Jugoslawien—Österreich (Nachw.) 1:2

Austrijski golgeter Malik usudio se da bude bela vrana u pesimistički raspoloženom Beču. On je bio stoprocentni optimista i dozvoljavao je u najgorem slučaju nerešen ishod susreta B-reprezentacija. Nažalost on je dva rezultata sa matematičkom tačnošću pogodio.

novinama, a za Austrijance se ne može reći da bi im poraz bio baš tako drag.

U petak, subotu i nedelju sem tri redovna voza sa navijačima-individualcima u Beč je prispelo i nekoliko specijalnih navijačkih vozova i autobusa sa oko 2000 naših navijača.

U vozu je bila razvijena velika berza karata. Kupci su bili naši navijači, a prodavci Austrijanci iz unutrašnjosti koji su išli na utakmicu a imali su po neku kartu više.

Inače u samom Beču bilo je skoro nemoguće dobiti kartu po ione pristojnoj ceni. Skoro nezapamćeno interesovanje primoralo je austrijski fudbalski savez da u nedelju pre podne zatraži zaštitu policije pred svojom zgradom i tek posle detaljnog legitimisanja i objašnjavanja uspeo sam da dođem do odgovornog gospodina koji deli karte stranim novinarima i hvata se za kosu od očaja pošto su se otednom pojavili dopisnici svih mogućih i nemogućih agencija i listova.

NETEMPERAMENTNA PUBLIKA I DEMOKRATSKI REŽIM NA STADIONU

Prater je starinski stadion i kada se napuni, što se dogodilo u nedelju, deluje kao da može da primi dva puta više gledalaca nego stadion u Beogradu. To je optička varka, jer prodato je 60.000 karata — a na Praterskom stadionu ima veliki broj sedenja i dosta mesta za stajanje na kome gledaoci vrlo disciplinovano stoje.

Izlazak igrača oba tima niko nije pozdravio ni jednim pljeskom. Ovakav skepticizam publike za nas sasvim čudan, ovde je normalna poja-

Mali studentski oglasi

PRODAJEM drap levu mokasinu jeftino, ali samo onom koji je već našao desnu oko autobuske stanice na Novom Beogradu. Zainteresovani neka se javi redakciji pod šifrom »polubos«.

HITNO kupujem ustavno pravo — polažem prekosutra. Ponude Bori, Novi Beograd, soba 987.

MENJAM BONOVE, »ručak« i »večeru«, od 9, 10 i 11 novembra, za bonove od 28, 29 i 30 istog meseca. Javiti se u glavnoj studentskoj menzi, prvi sto levo.

ŽIKO, vrati mi 500 dinara dug. Ovo oglašavam zato što mi je neprijatno da ti pomenem pare kad smo zajedno. Laza

MOLIM KOLEGU koji može da mi ustupi svoju fotografiju manjeg formata (bez brkova) za putnu objavu. Kao nagrada sleduje jedna neiskorišćena vožnja.

PAŽNJA svim preduzećima za otkup otpadaka u zemlji! Pravni fakultet raspisuje javnu licitaciju za prodaju više tona stare hartije (u pitanju su »kijge studenata« od protekle dve godine).

Kazetija KAKO SE ODLAŽU ISPITI

Znate li za ono osećanje pred sam ispit, kad vam se čini da vam treba samo još tri dana pa da savladate celokupno gradivo. Neki, lakomisljeni, u takvoj situaciji izadu na ispit pa kud puklo da puklo. Drugi, promućurniji, pribegavaju mučnom i dugotrajnom činu — odlaganju ispita. To ih toliko apsorbira da gradivo opet ostaje nesavladano, a kvalitet odgovara, kad do nje ga dođe, trpi od onog istog nedostatka — tri dana:

Čovek koji pravi raspored ispita zadužen je, prinudno i za njihovo menjanje odnosno odlaganje. To je čovek s najnezahvalnijom dužnošću na fakultetu. Njegovi živci su u potpunoj zavisnosti od ponašanja studenata. Čas ga obožavaju kao boga: puze pred njim, metanušiči i laskajući, čas ga psuju kao da je, nedajbože, fudbalski reprezentativac van forme.

Laskanja, psovke i intrige zagorčavaju život ovom studentskom polubogu — polupajacu do krajnje mere. Možda imaju pravo oni stručnjaci koji predlažu da se službenicima na takvom mestu prizna puna penzija već posle 15 godina službe. (Nešto kao gnjurcima i rudarima)

Kako-tako, tek On je centralna ličnost fakulteta u eri polaganja — odlaganja ispita.

U toj eri pred dekanatom je Kosovo. Do šaltera, na kome radi odgovorni drug, ne može da se dođe, jer je opkoljen nezadovoljnicima koji urliču i traže Njegovu glavu.

On, međutim, pošto je napravio »nemoguć« raspored ispita, povukao se na nekoliko dana u neku tihu luku, pravilno predviđevši razmere gneva koji će obuzeti neradnike. Malodušnom studentu izgleda da je odložiti ispit apsolutno nemoguće.

Salter je iznutra zakovan. Vrata su zamandaljena. Svi nadležni natmureni. Oni se kunu da s ispitima nemaju nikakve veze i da je to isključivo Njegova stvar. A, On eto, nije momentalno tu.

Ali, nemalodušni, promućurni student zna da sve to nije tako

nemoguće kao što izgleda. Shvativši odmah situaciju oštroumni počinje da sprovodi svoju blicideju. On ne učestvuje u demonstracijama pred dekanatom, on neprimetno dela. Počinje da se zaleće na svakog slučajnog hodničkog prolaznika koji ima ma kakve veze s profesorom kod koga treba da polaže svoj ispit. To su: vratari, apsolvendi diplomci, demonstratori, asistenti, dekanatski službenici, sekretarice, drugim rečima — uticajne osobe. Sve te osobe se naravno žure — zoposlene su, odmahuju rukom kao da se brane od muva

i prave lice kao da ih boli zub. Inteligentni individuum, rešen na sve, počinje da trči uporedo s njima. Mlatarajući rukama i vičući on moli, plače, busa se u grudi. Ali sve to malo vredi. Mrzovoljni saputnik sve više povećava brzinu i koristi krivine hodnika i kabinetska vrata iščezava ostavljajući zadihano — uplakanog molioća. No, uporni student zna da ispit mora biti odložen. Posle svakog neuspeha on briše lažne suze i ponovo juriša. Na kraju, 97 ili 98 uticajna osoba svojim zastajkivanjem daje mu do saznanja da ima volje da ga sasluša. Blic-ideja dobija završni oblik: on, student, je siromašan i bolestan na plućima. On, pored toga što studira, radi i teške fizičke poslove. On, iako student, je i transportni radnik. On, mada ne zanemaruje studije, izdržava i porodicu koje, ako se bolje pogledam, i nema, jer je siročić. Nema ni oca ni majke — rodila ga je tetka. A i ta tetka je sada na umoru. Treba mu pomoći inače će on da se ubije. I sve to zbog neodloženog ispita.

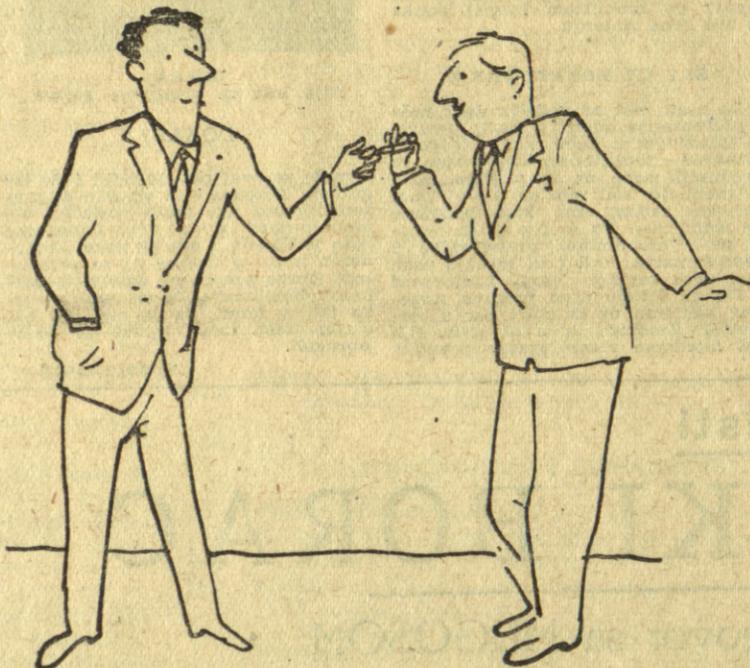
Pred oči dobroćudne, uticajne osobe izleću iz studentovog džepa hartije. To su, kako osoba saznaje iz uplakanog monologa, lekarska uverenja, pozivi u sud i vojni otek, i trista drugih čuda.

Uticajna osoba ne razume ništa. Njoj je samo žao mladića koji će dići ruku na sebe. Ona je spremna da učini sve što treba. A treba odložiti ispit kod profesora Lisića. U redu, biće odložen. Treba li još nešto učiniti. Za sad, još samo napomenuti profesoru ime studenta koji je

siromašan, grudobolan, fizički radnik, siročić, i koje nema gde da uči. Ništa više! U redu.

I rezultat svega je takozvana osnažena prijava u rukama pametnog studenta. Ona ne vredi mnogo, jer profesori ne vole ni osnažene prijave ni kandidate — njihove sopstvenike. Takav sopstvenik često nepušta ispit s petecom u indeksu. Ali to našeg junaka uopšte ne interesuje. On je svestan svoje vrednosti. Neće on pasti, jer je »snalažljiv i inteligentan«! A nastranu to što je sposoban i kameno srce da razneži.

Post-ispitni razgovori

— Kako si?
— Horizontalno!

Čik pogodite koji su ovo fudbaleri

— E, muka ti je, ja igram samo za nasušni pšeb, a ti si najskuplje plaćen fudbaler.

RUBCOVA IZAZIVAC BIKOVE

DRAMA U POSLEDNJEM KOLU

TURNIR KANDIDATKINJA U MOSKVI

Sedeći pored radio aparata i očekujući rezultate zadnjeg kola turnira kandidatkinja u Moskvi razmišljao sam da li će mlada šampionka SSSR-a Larisa Voljpert pobediti i na ovom turniru. Brz je bio njen šahovski uspon. Za nešto više od godinu dana od vankategornice postala je internacionalni majstor i favorit broj 1 na turniru kandidatkinja. Zaista postigla je izvanredne uspehe i dokazala svoj veliki talenat.

Iz razmišljanja me trže glas spikera:.... U poslednjem kolu turnira u Moskvi postignuti su sledeći rezultati: Rubcova — Ivanova, 1:0 Voljpert — Moskini remi, itd, itd.... Prema tome Olga Rubcova je postala zvanični izazivač svetske prvakinje Elizabete Bikove...

Ova tragedija mlade šahistkinje u mnogome potseća na zadnje kolo VIII šampionata FNRJ 1952 g. Pred zadnjim kolom Fuderer je vodio ispred Trifunovića sa pola poena razlike ali je Trifunović ipak postao prvak.

Isto to dogodilo se i sada u Moskvi. Izveštaji kažu da je bilo čak i suza. Nije ni čudo. Voditi 18 kola i kiksrati u zadnjem, na domaku cilja, to je zbilja tragedija. Ovako eksšampionki Larisi Voljpert ostaje da se priprema za idući turnir kandidatkinja 1959 g. Nadamo se da će ona bolje proći.

Plasman ostalih takmičarki je manje više realan. Kelerova, Borisen-

Verica Nedeljković

kandidatkinja. Inače sa više igranja na turnirima (za zadnje dve godine igrala samo na jednom slabijem turniru) i uz solidniju teoretsku pripremu možemo očekivati od Verice i veće uspehe od ovoga.

Posle sjajnog starta Milunke Lazarević mnogi su je posle prve polovine turnira videli i kao krajnju pobednicu. Ali, činjenica da je u prvoj polovini turnira igrala sa »repom« turnira kao i nedovoljno iskustvo učinili su svoje i Milunka se našla na sedmom mestu. I ovo predstavlja lep uspeh pogotovu kada se uzme u obzir da je Milunka tek na početku svoje šahovske karijere.

Uopšte uzevši plasman Nedeljkovićeve i Lazarevićeve predstavlja još jedan uspeh jugoslovenskog šaha.

Od ostalih učesnica negativno je iznenadila supruga velemajestora Bronštajna — Ignjatijeva, kao i mađarske predstavnice od kojih smo pre turnira više očekivali.

TARAŠEVA ODBRANA

Olga Rubcova — Larisa Voljpert

(Moskva 1955)

1. d4 d5, 2. c4 e6, 3. Sc3 e5, 4. c:d c:d, 5. D:d4 Sc6, 6. Dd1 e:d, 7. D:d5 Ld7, 8. Lg5 Sf6, 9. Dd2 Da5 10. Lf6: g:f, 11. e3 O—O—O, 12. Dc1 Lf5, 13. Sf3 Sb4, 14. Sd4 L:d4, 15. e:d Sc2+, 16. x-c1 Sa1 17. Dal Lh6 18. b5 Td8 19. d5 Tb5+ 20. Ke2 Td2+, 21. Kf3 De5, 22. g3 Te2 bela predaje.

M O D A

